

PERIÒDICH QUINZENAL, ARTISTICH, LITERARI Y CIENTÍFICH

Any IV

Barcelona 15 de Maig de 1883

Núm. 86

Se publica 'ls dias 15 y últim de cada mes					Fundador: Carlos Sanpons y Carbó	Se publica 'ls dias 15 y últim de cada mes		
PREUS DE SUSCRIPCIÓ	ANY	SEMESTRE	TRIMESTRE	MES		DIRECTOR	PREUS DE SUSCRIPCIÓ PAGANT EN OR	ANY
Espanya	60 rals	32 rals	18 rals	6 rals	FRANCESCH MATHEU	Cuba y Puerto-Rico	5 pesos forts	3 pesos forts
Països de l' Unió Postal	80 »	44 »	24 »	»		Filipinas, Méjich y Riu de la Plata	6 »	3 50 »
Se paga per endavant. — Números solts 4 rals					Redacció-Administració: Jovellanos, 2, pral.	Y en los altres països, los preus d' Espanya y además lo franqueig		

SUMARI

TEXT. — *Crònica general*, per Jascinto Laporta. — *Nostrs grabats*, per Eduart Tamaro. — *Vidiella*, per J. Miró Folguera. — *Fé* (poesia), per Marian Aguiló y Fuster. — *La Calavera* (continuació), per Narcís Oller. — *Don Joan* (continuació), traduït per J. F. y G. — *A mon estimat amic En Joseph Franquesa y Gomis* (poesia), per Ramon E. Bassegoda. — *Los Nibelungs* (continuació), traduït per Albert Puigdollers. — *Jochs Florals de Barcelona. La vinticinquena*. — *Teatres* per Joseph M. Pasqual.

GRABATS. — *D. Eusebi Pascual y Casas*, per P. Ross. — *Carles G. Vidiella*, per F. Gomez-Soler. — *Valencia. Carregament de tavonjas en lo port del Grau*, per Monleon. — *La Calavera*, ilustracions de R. Lorenzale y A. Riquer. — *Tipo Mavroquí*, per Muñoz. — *Miguel Angel*. — *Las faulas d' Isop*, quadro de Fontana. — *En la plassa de toros. ¡Ah!...* per Horaci Lengó.

CRÓNICA GENERAL

La profusió de certámens celebrats ara en poch dies donaria tela llarga pera umplir moltes columnes, sobre tot si hagués de parlar dels Jochs Florals y de les festes ab que 's celebrá 'l xxv aniversari de sa restauració. La recepció dels escriptors forasters, l' acte solemne de la distribució de premis, lo banquet del mateix

D. EUSEBI PASCUAL Y CASAS

† lo 20 d' Abril prop passat

De fotografia de J. Martí

vespre, lo concert, la funció dramática catalana y l' anada a Montserrat, tot plegat ja va cumplir l' objecte y crech que 'ls forasters no 's podran queixar de que 'ls hi haguem fet mals tractes. No 'm toca fer la crònica de dites festes, perque es tasca llarga que ha donat prou materia pera ferne un article separat. Però ningú 'm priva de dir que 'ls Jochs Florals d' enguany han donat mellors fruits de lo que jo esperava, ateses les cullites migrades d' alguns anys passats. No 's veja en aquesta manifestació meva l' intent de judicar les composicions premiades; valga no més pera dir que en quant a les que conech me sembla que 'l Consistori va saber trihar, y no vull fer agravi als poetes que no han tingut la sort de meréixer un fallo favorable.

En la darrera festa dels Jochs Florals fou proclamat *mestre en gay saber* l' amic Franquesa; no sé si la passió m' encega, però crech que tothom ne va estar content, perque ningú pot dubtar de que en Franquesa es un mestre que fa honor al gremi; ab tan jove com es. ha de

mostrat clarament que no li manca res pera poder dur ab justícia 'l títol que s' ha guanyat ab tres magnífiques poesies.

Y ara que l' ocasió convida 'm vull permetre retraure alguna cosa de l' historia literaria del novell mestre en gay saber.

Jo l' havia conegut anys enrera, quan tots dos passavam les mateixes engunies *baix lo poder* d' un catèdràtic de llatí, rigorós com ell sol, zelós del profit de sos deixebles, en l' Institut de Barcelona, qu' era á les hores en l' ex-convent del Carme. En Franquesa era una criatura com jo mateix; era ademés un estudiant aplicat, però gens amich de ferne ostentació; tenia talent com lo primer, però ni 'n feya gala, ni ell mateix s' havia prés la pena de pensarsho. Cinch anys vam estudiar plegats y quan eixiam del Institut ab lo títol de batxiller eram amichs de veres, igual que als primers dies de la nostra coneixensa. Després cada hu va tirar pe 'l seu camí y durant molt temps no vam saber res l' un del altre.

Ses naturals inclinacions havian dut al amich Franquesa á escoltar las lliçons de literatura del sabí professor de la nostra Universitat doctor D. Manel Milá y Fontanals; cursá en aquesta gloriosa escola la carrera de filosofia y lletras, distingintse per sa aplicació y per son talent.

Cap á la fi del any 1874 nos vam trobar novament y com haviam passat anys sens tenir conversa 'ns vam desfogar de tal manera, que ab una mica més hauriam agotat tot lo caudal de la nostra historia de tant temps; li parlava de les meves aficions literaries y catalanistes y ell mostrava tenirne més alegría que sorpresa; jo no sabia qu' ell tenia la mateixa fal·lera; no calía res més pera refermar la nostra antiga amistat. Ja no 'ns vam poder aguantar: al endemà havia d' anar jo á casa seva y ell me llegiria alguns versos seus y jo li llegiria 'ls meus y 'ns aplaudiriam l' un al altre, ja que cap dels dos havia gosat fins á les hores sollicitar l' aplaudiment de ningú, ni exposarse á les fuetades dels crítichs. No hi vaig anar pas tot sol á ca 'n Franquesa; nos hi vam reunir tres aprenents de poeta, que de llegir fruyts primerenchs del nostre enginy ja 'n vam fer bona feyna; lo tercer era un amich que jo m' havia fet en l' escola de Medicina, un condeixeble escullit entre tots, l' únich de qui jo sabia que participava de les meves aficions, y que 'm va guanyar lo cor no sols pels seus mérits com á poeta sinó també per ésser lo mellor amich qu' he conegut en ma vida; parlo d' en Bassegoda, lo distingit escriptor que tantes vegades los lectors d' aquesta IL·LUSTRACIÓ haurán anyorat llegint les meves cròniques. Los tres amichs ja no 'ns vam deixar may; al cap de quatre dies ja parlavam de constituirnos en redacció d' un periódich y á la primera setmana del any 1875 veyam per primera vegada estampats los nostres noms en lo primer número de *La Llar*; jo havia tingut l' endiestrat pensament de publicarla; en Bassegoda la batejá y en Franquesa la dirigí, perque 'ls altres dos ja llavors lo consideravam com lo més mereixedor de portar la batuta.

Ab aquella empresa 's comensá la vida literaria del bon amich que ha clós aquest any la llista dels *mestres* proclamats en los vint y cinch anys de Jochs Florals; d' allá van venir les relacions d' en Franquesa ab los prohoms del catalanisme, relacions que no podían deixar d' alentar-lo en lo camí que havia emprés; allá s' ha de cercar lo principi de l' historia del poeta Franquesa; per aixó ho he volgut retraure, perque crech que la redacció de *La Llar* es lo primer pas de la brillant carrera literaria del novell mestre, y ja que una biografía no estaria aquí en son lloch, aprofito l' ocasió d' escriu-

ren lo primer capítol, esperant que 'ls lectors me perdonarán que haja pariat tant de mi mateix en gracia d' haverlos fet conéixer lo que de segur ignoravan referent al poeta de quines glories y pesars jo sempre 'm crech ab lo dret de péndren la part que 'm toca com amich de tota la vida.

**

Encara més de Jochs Florals. La oda *A Barcelona* de mossen Jascinto Verdager va moure un entusiasme que poques vegades s' es vist en los certámens poétichs. L' Ajuntament de nostra ciutat, desitjant fer conéixer tot lo possible aquesta joia literaria del inspirat autor de *La Atlántida*, va acordar imprimirla y repartirne cent mil exemplars. Es un pensament que aplaudeixo. En aixó per ventura só un xich egoista; se tracta d' una composició que ha merescut la joia oferta per la *Revista Literaria*, y lo que toca poch ó molt á aqueixa *Revista* no pot serme may indiferent; si m' estés bé diria que la redacció de la *Revista Literaria* va tenir una idea felís al oferir la joia; ja que á mi no m' escau, m' agrada sentir y retraure 'l parer dels altres, que diuen que á tal oferta 's deu que s' haja enriquit la nostra literatura ab una composició que pot figurar dignament al costat de les mellors que ha escrites l' il·lustre poeta vigatà.

**

Y prou de Jochs Florals. Haig de consignar la celebració d' altres certámens que no tenen tanta importancia, però que ajudan á mantenir l' escalfor en lo cervell dels nostres poetes, que ara mateix no s' entendrán de feyna. Aquí á Barcelona hem tingut lo certámen de la Jovenut Católica y l' del Comité Regional Federalista, á Figueras lo del Círcol artístich é industrial y á Sabadell lo del Ateneo; á l' hora en que escrich aquestes ralles s' está celebrant lo de la «Societat de llengües romanes» de Montpellier y está á punt de publicarse 'l fallo dels Jochs Florals de la vila de Sant Rafel (Provença); continua oberta la admissió de composicions pera los certámens de Manresa, de Mataró y de Perpinyá; se prepara 'l cartell pera 'l del Ateneo de Sans, crech que 'l Casino de Granollers y l' Ateneo d' Igualada fan lo mateix, y tanco la llista tement que me 'n descuydo la meytat.

**

Volía parlar de l' exposició de les obres escultóriques presentades al concurs obert pera l' execució del monument á Colón, però valdrá més guardarho pera un altre dia; lo mateix dich de l' obertura de la exposició d' Amsterdam, y d' altres fets que tindrian cabuda en aquesta crònica si nó 'm dolgués modificar lo plan que ja m' havia trassat de no parlar més que de certámens; aquestes festes son ja tan respectables pe 'l seu número, que gayre bé fóra descortesía no dedicárleshi una crònica sencera.

Encara no vaig tan enllá com un amich meu que diu que tracta de publicar un periódich dedicat exclusivament á parlar de certámens, y vol establir en la mateixa redacció una agencia pera l' envió de les composicions, pera recullir los premis y diplomes guanyats fóra de ciutat, repartir cartells á domicili, y despatxar, en una paraula, tota classe d' assumptos referents á certámens; tenint en compte que ara 's fan tan sovint aquestes festes y que hi há tanta febre poética en la nostra terra, ell diu molt formalment que compta que s' hi guanyará la vida.

JASCINTO LAPORTA.

NOSTRES GRABATS

D. Eusebi Pascual y Casas

En lo corresponent número d' Abril doná noticia la IL·LUSTRACIÓ CATALANA de la sensible pérdua de D. Eusebi Pascual y Casas, mort repentinament á conseqüencia d' un agut dolor reumátich en la matinada del día 20 del ja citat mes.

No contenta encara ab aquell petit tribut á sa bona memoria, ha volgut honrar sas planas ab son retrato que presenta avuy als senyors suscriptors, renovant ab tal motiu las causas de condol per haver desaparegut d' entre nosaltres encara jove aquell que fou un bon catalá, un distingit escriptor y un molt expert publicista.

Eusebi Pascual era fill de Barcelona é ingressá en son Colegi d' Advocats l' any 1860; y donant mostra desde las aulas de la perspicacia y vivacitat de son ingeni, guanyá prest un nom en lo Foro y demostrá overtament sa predilecció per las teorías liberals avansadas en política. Al mateix temps amich de recorrer y coneixer á palms lo país ahont veié la llum, estimava ab predilecció gran á Catalunya y era sempre lo paladí prest á defensar sas tradicions, sa literatura y son particular esperit, havent escrit en catalá algunas poesias y desempenyat la Secretaría dels Jochs Florals.

Havent donat ja Pascual mostra també de lo molt que valia com á publicista, puix havian brotat de sa ploma notabilíssims articles en diferents publicacions periódicas, fá uns sis anys que resolgué fundar un periódich *La Publicidad*, que fós lo paladí de las ideas del partit republicá possibilista, conseguint en sa empresa lo millor éxit com ho demostra l' afany ab que eran buscats sempre aquells números en que Pascual ab má de mestre tractava algunas qüestions árduas d' actualitat, essent per aquest motiu, y per la novetat introduïda á Barcelona de las ilustracions en cada número d' un periódich polítich, major cada día la circulació de son diari que havia conseguit posar baix tots conceptes á gran altura.

Segadas en flor las esperansas que podia alimentar de prosperitat y renom, després de molts días d' un treball perseverant y profitós, baixá á la tomba Pascual y Casas produhint sa pérdua general sentiment entre sos companys de la Prensa y amichs polítichs, no ménos que en lo sempre mes curt, encara que sagrat, cercle de la familia y de sos amichs mes íntims; y sapigut es que son enterro, espontánea manifestació del sentiment públich, fou una demostració de las simpatías que eran degudas y serán sempre tributadas á sa memoria.

Cárles G. Vidiella

Véjas l' article del Sr. Miró, insert en la plana que segueix.

Valencia. — Carregament de taronjas en lo port del Grau

Si Valencia per la fertilitat de son terreno que produeix ab abundancia las flors més galanas, ha sigut anomenat propiament lo jardí d' Espanya, puig encantan las grandíssimas partions ahont entre una vegetació frondosíssima campejan ab sos vius y variats colors abundantíssimas flors de tota mena, exornant la perspectiva altíssims y verdejants arbres y especialment las gentils palmeras que forman l' encant d' Elx y molts altres poblacions; no ab menos rahó es admirable per sos saborosos fruyts entre los que descolla per sa abundó y bona mena la taronja, daurat fruyt que fou sens dupte

la poma d'or que guardava en lo mitjorn Ibèrich, lo llegendari drach del jardí de las Hespèrides.

Per aquest motiu la taronja valenciana, no solzament esmalta ab sos hermosos tons, entre lo vert obscur dels tarongers sempre ufanosos, las grandíssimas plantacions que dels mateixos tenen feta molts hisendats; sinó que en lo port del Grau, á poch més de mitja llegua de Valencia, es continuat á la primavera lo tragí per la exportació de tan preciosa fruyta, tant pera los demás ports d'Espanya, com pera lo extranjer, tragí de que dona lleugera mostra lo apressurat carregament del vapor Britannia, objecte de nostre grabat.

Tipo marroquí

En los dibuixos de Muñoz com lo tipo marroquí de nostre grabat, s'observa un especial sentiment del natural que dona singular vida y animació á l'obra artística.

Seguretat en lo perfil y bona gradació de tons, ab tot y lo color general més que torrat de la figura, son calitats admirables que determinan be un tipo y donan complerta idea de l'original.

Estatua de Miquel-Àngel

Miquel-Àngel Buonarotti, descendent dels antichs comtes de Canosa y nascut á Capres ó á Chiusi l'any 1474, ha omplert lo mon ab la fama de sas obras d'esculptura, pintura y arquitectura, essent ja per aixó sols inusitada la fecunditat de son ingeni respecte á tan diverses branques de las Bellas arts.

Per espay de dotze anys se conta que 's dedicá á l'estudi de l'anatomía humana y aixís es que sas primeras obras esculptóricas, se distingiren per una seguretat de perfil poch coneguda en son temps y després poch superada.

L'estatua de Moisés será sempre celebrada com una de las millors produccions de son cisel y l'admirable obra de la pintura al fresch de las voltas de la capella Sixtina, que comensá l'any 1805, omplint ab grandíssim ingeni sos retallats espays ab hermosíssimas figuras de Sibilas y Profetas, además de las grans escenas del Génesis, será celebrada també constantment entre las millors produccions de son estil.

Los sepulcres del Médicis á Fiorencia y sobre tot lo gran fresch del Judici final del fondo de la capella Sixtina, complicadíssima obra de vint metres d'alsaria que acabá de 1534 á 1541, han posat son renom á inaccessible altura.

L'últim gran treball de Miquel-Àngel desde 1546, fou lo plan y construcció de la inmensa basílica de Sant Pere de Roma, y ocorreguda sa mort ab gran sentiment general á Roma als 17 de Febrer de 1563, fou enterrat á l'iglesia de Santa Creu ahont se li ha elevat un monument.

Es digne de recordarse que Miquel-Àngel, era també poeta, haventse publicat algunas poesías colecionadas per son nebot l'any 1623, observantse en general en las mateixas, un tó algun tant cáustich é incisiu.

La estatua que avuy presentem reproduida, ofereix la grandessa é inspiració degudas tractantse de tan gran artista.

Las faulas d'Isop

En una de las últimas exposicions de Milan fou un dels quadros premiats y que més éxit obtingueren, lo que reproduceix lo grabat de la plana 141. A l'ombra d'un bosch de llores y en mitj d'un auditori jove y alegre, l'esclau moralista está contant una de sas faulas. La composició es brillant y simpática.

Son autor, l'ilustre milanés Fontana, hagué

de lluytar al principi de sa carrera ab l'oposició de son pare, qui volia fer de son fill un advocat; però, consagrat exclusivament á la pintura, conseguí, després de mort son pare, una reputació gloriosa ab sos quadros *Los Orfanets*, *La Coloma*, *La Visita*, *La Evocació de las Animas*, *Las Faulas d'Isop*, y molts altres qu'omplirían una llarga llista.

En la plassa de Toros. — ¡Ah!...

Una sola figura es prou pera donar idea, com ho fá la dibuixada per Horaci Lengo, de l'efecte que produueix en una plassa de toros, l'embestida d'un toro desgraciant un poch llest ó desventurat toreador, sempre exposat y sovint salvat com per miracle de la forsa y astucia de la fera, que difícilment ab las més hábils reglas de l'anomenat art del toreador pot esser contrastada.

Lo crit dels espectadors y l'alarma de tothom, s'expressan be ab l'actitut esglayada del toreador que guayta desde la barrera, y tota l'extensió de la desgracia pot casi be endevinar-se, atés l'esfereiment de la mirada y lo contret de la má que apreta la capa y la barrera.

Lo tradicional traje dels toreadors es una exageració del usat ordinariament en diferents comarcas d'Andalusia, especialment pels bovers y arrieros, y la montera recorda las usadas en la part nord d'Espanya, si be també molt desfigurada ab multitud de borletas y adornos.

EDUART TÁMARO.

VIDIELLA

AL fer aqueixa semblansa del pianista catalá, no es pas nostre objecte redactar un article plé de períodos musicals y frases campanudas que encara que agradan al oido, deixan al lector casi á las foscas sobre lo carácter especial de la persona biografiada ó retratada; menys encara volém amuntegar fetxas y anécdotas descoloridas que cansan al que llegeix y tampoch diuen lo suficient perque pugui aqueix formarse clar concepte del original sense confóndrel ab cap mes personalitat. Intentarém completar lo retrato que publica LA IL·LUSTRACIÓ, ab un altre retrato psicológich que espliui, tant bé com las nostras pocas forsas ho permetin, la manera especial de sentir y de pensar del Vidiella; de tal modo que juntat tot, constituíhexi una personalitat independent ab qualitats propias y originals.

Lo Vidiella té una nota distintiva de son carácter, que es l'espontaneitat. Pianista de un mérit raríssim, diríau al sentirlo que tot lo que toca no es après sinó que surt per sí sol, com raja l'aygua d'una font. Si algun temperament hem vist artista per necessitat, perque res mes qu'artista pot ser, es segurament lo seu. Entre la idea y la realisació no hi ha terme mitj per ell; las mans son com una part de son cervell que l'ajudan á pensar y á sentir. Aquellas melodías misteriosas acompanyadas per los suaus acorts de las fullas mogudas per lo ventijol de la nit que 'ns sembla sentir en un passeig solitari iluminat pel clar de lluna; aquelles notas sense soroll que en los llarchs insomnis percibim de quant en quant trençadas y débils com écos de conversas llunyanas sostingudas per esperits, lo Vidiella no las sent, las fá. Baix las sevas mans las cordas vibran com la veu humana; totas las passions y tots los sentiments son expressats per son piano: grandiosos y plenas de febre aquellas, tendres aqueixos y somiadors. Y es que pera lo Vidiella la

música no consisteix en una agrupació de nota feta conforme á las reglas académicas, agradable á l'orella; per ell la música té un fí mes grandió; una obra musical ha de ser espressiva avans que tot; las reglas son cosa relativa que cada generació renova, subjectes sempre á la idea ó al tema que ha de ser la base de tota bona obra. En música, mes que en res, han sigut revolucionaris casi tots los verdaders genis. Per aixó té una adoració entusiasta per los dos grans mestres de la espressió: Beethoven y Chopin.

Quan lo Vidiella toca alguna obra de Beethoven ó de Chopin es quan demostra mes la seva ànima privilegiada d'artista. Llavors lo veuréu, roja y congestionada la cara per la sanch que corra en bullentas onadas per son cervell, agitat son cos per sacudiments nerviosos, comensar á ferir lo teclat lluent ab sas mans llargas y finas. No es la freda execució d'una obra antiga lo que fá; es una creació nova, ab tot lo foch que l'autor tindria al produhirla per primera vegada. Dotat lo Vidiella d'una intuició finíssima, se fá propi lo estil de cada mestre que interpreta, y ajudat per una fidelitat escrupulosa arriba á semblar que ja no es lo pianista catalá qui toca, sinó l'ombra resucitada del que va crear la obra interpretada. Ja es Beethoven, remogut sempre per fonda desesperació ó expressant ab notas quelcom de la serenitat majestuosa d'una nit d'estiu; ja Chopin exhalant sa tristesa de desterrat en melodías planyívolas com los gemeguets de l'aurenetta que rodejada de neu y fret, anyora sas germanas escapadas cap al país del sol; ja Liszt ab sa música alegre y espurnejant com lo foch de la llar; ja Schumann ab sas armonías opulentas y robustas.

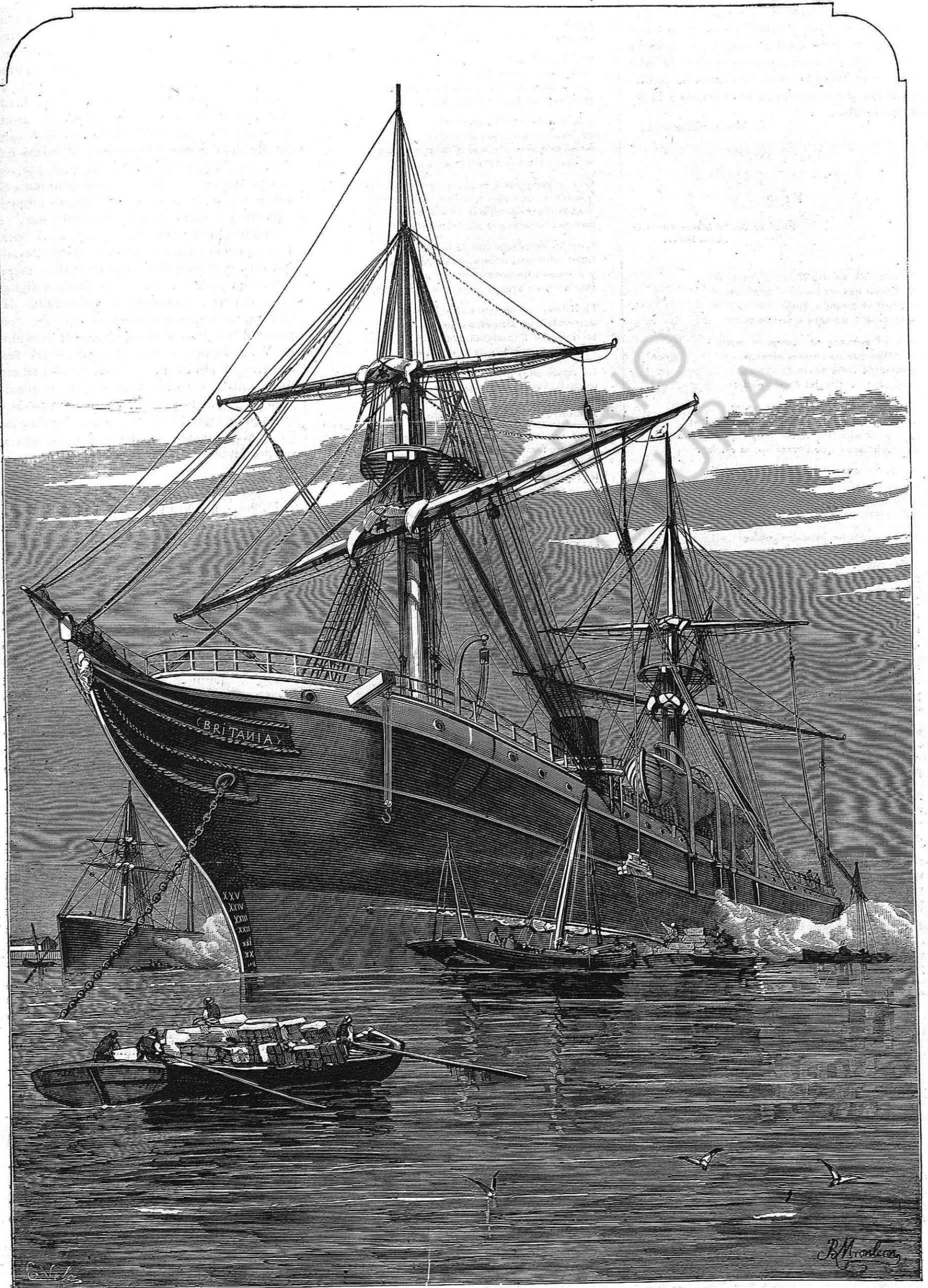
Lo mecanisme del Vidiella demostra qu' es un concertista complert. Al ser pensionat á París fa quatre anys, va trobar que totas las reglas y 'ls consells que li davan ja 'ls havia endevinat: dedicat allí y á Alemania á un estudi metódich y continuat, va tornar dant alguns concerts que 'l posaren al nivell dels mes grans pianistas.

Aquella espontaneitat que quan toca 'l piano fa que sigui simpátich desde 'l primer moment y que arrastra al Vidiella y al públich á fón-dres en una sola massa, á glatir ab un sol cor y sentir un entusiasmé igual, existeix també en tots los demás actes de sa vida. Tot quant diu es espontáneo y franch; aixís com sentat al piano toca tot lo que sent, conversant diu també tot lo que pensa. Sens esser molt erudit en cap ciencia, resol molts vegadas árduas qüestions ab una discreta observació; sa conversa viva y xispejant acompanyada de sa mirada oberta é incapás de la hipocresía, fan que tothom que 'l conegui una vegada sigui amich seu; per enemich sols pot tenir un envejós.

Tot just té vintysis anys y ha lograt ja ferse una reputació considerable que podrá aumentar lo dia qu' ell vulga. Avans de ser pensionat al estranjer, fá d'aixó set ó vuyt anys, era pianista del café de las Delicias, y reunía á las taulas del entorn del piano, lo mes selecte de la gent de talent de Barcelona que l'aplaudían y l'encoratjavan. Llavors va compondre alguna pessa de concert, que va agradar molt; però després, dedicat tot lo dia á sas llistons, ha deixat sos treballs de composició. ¿Perqué no produheix alguna obra?—li hem dit cent mil vegadas,—V. que té un criteri artístich tan refinat, que tant bé s'assimila y compren las obras dels altres, y que las espessa d'una manera tant acabada, per forsa ha de tenir qualitats creadoras. Per sustituhir dignament á un gran home se necessita ser semblant á ell. Mes lo

CARLES G. VIDIELLA

VALENCIA — CARREGAMENT DE TARONJAS EN LO PORT DEL GRAU

Vidiella es tant modest que no 's creu ab mérits suficients per posarse á la renglera dels Rubinstein, dels Liszt y dels Chopin, pianistas y compositors. Pera son bon nom y per egoisme esperem que prompte, quan se trobi á la edat en que més forsuda es la inteligencia, publicarà obras que acabarán sa anomenada y la farán perdurable.

J. MIRÓ FOLGUERA.

FÉ (1)

Perdonam Deu || si follament te parle.
AUSIAS MARCH.

I

Sossega 'm, cel amich, parla 'm de Deu,
d' Aquell que senyoreja l' estelada,
un himne essent d' amor cada rodada
que dona l' univers sota son peu:

Qui á l' esquena dels astres va bastir
lo palau que les ànimes alberga,
pontant la volta de claror soberga
com blau vel floreat d' or y safir:

Qui enjega ab son alé la tempestat,
y els llamps qu' udolan baix de sa cadira:
que nous esbarts d' estels fa exir quant mira
lo fosch espay que encara no ha estelat.

Palesa 's mostra la grandesa d' Ell,
mas tot confon l' ardit que 'l cerca entendre,
com nos cega aquest sol qu' al mitx va encendre
dels mons, per marcar s' obra ab son segell.

May podrém les paraules confegir
que figuran ab lletres inflamades
les constelacions per Ell formades
fins lo sant nom del Creador llegir.

Ni ¿què 'ns podria dir lo firmament
del qui 'l feu ab un mot? Res, res arriba
á fer capir al seny exa llum viva
qu' enlluherna als serafins l' enteniment.

Sort qu' al mesquí del home en sa foscor
li roman la Fè al cor que 'l creu y adora,
y una imaginació aletejadora
que 'l fantasia en ales de l' amor.

Sí, axí 'l guayt l' univers corre' á cavall
del astre rey d' encesa cabellera,
mirantse 'ls mons com l' àliga lleugera
les paumes dels fassers de pregon vall.

Axí l' ovir colgant el vespre 'l sol
dins la mar qu' onejant son foch abissa,
per encendre llavors l' escampadissa
d' estels, que allunya de la fosca 'l dol.

¡Be ferés d' amagar darrera est vel
ta faç que descuberta 'ns cegaria,
puig qu' amagat sonrius á qui confia
trobar son Pare alçant los ulls al cel!

No esqueix est dossier blau lo teu alé,
¿qu' importa 'l fèl si 'ls ulls carnals li cega,
si ta benedicció la sent quant prega
y el ferma á Tu la bena de la Fè?

¿Si sap qu' omnipotent, sens gens d' esforç
tots los estels ensemps Tu regonexes,
y al mateix temps ab claretat llegexes
los sentiments tancats dins tots los cors?

¡Benehit sies, lluminós palau,
que 'l cor del home ab ta claror abrigas,
com vos estim, esteles, mes amigues,
que sempre del Altíssim me parlau!...

Agost de 1846.

II

Mes ay!... ¡si est Sér nasqués d' una esperança
sadollada per poetes fantasiants,
presa ab goig pe'ls qui viuen ab recança,
y estesa per hipócrits traficants!...

1) Copiem aquesta poesia del *Llibre de la Fé*, que acaba de publicar la *Biblioteca del Renaixement*, per ser una de les que contribuïren á despertar-lo abans de la restauració dels Jochs Florals de Barcelona. Llegida en la Real Academia de Bones Lletres y en altres Societats literaries, fou estampada en lo número 131 de *El Mallorquin*, dia 2 de Maig de 1857.—(N. de la R.)

Si la Mort no 'ns dugués mes que á la fossa,
ó si arribantnos fins allá d' allá,
aprés d' un jorn d' universal destrossa
cercassem orbs est Deu, cridantlo en va!...

Oh! aquest somni impossible de feresa
matar no lograria l' esperit,
que 'n mitx de sa immortal naturalesa
faría exir un Deu també infinit!

Una veu de consol contestaria
de les generacions al fer esglay;
no sé esta veu, no 'u sé d' hont sortiria;
sé que la Humanitat no es orfe may.

Com d' espurnes s' encen un gran boscatge,
que fan d' un ample afrau un mar de foch
brandant sens deturarse en son dampnatge
fins que tot arbre es cendra y pols tot roch;

Com les gotes seguides de la pluja
inflan les fonts, trahent de mare 'ls rius,
y l' aygua roja assalta arreu y puja,
fent herms y arenys de prats y conradius;

La Humanitat plorant allá apinyada
despertaria un Deu ab son esforç,
fentlo sortir l' immensa flamarada
dels desigs escalfats de tots els cors.

Lo cercle estés que l' ànima recorre
trobaria, examplantse mes y mes,
un Sér amant ab força per socorre'
lo mon, com Israël trobá un Moysés.

Sér coratjós pe'ls set segells descloure
del llibre fosch que té 'l secret etern,
per pendre dels estels rodant á lloure
les regnes altra volta y lo govern.

Sér que, axis com els astres, detendria
dels fèls qu' obraren be 'l ferest esglay;
lo que 'l cor nos promet s' atenyeria,
puix que l' Humanitat no es orfe may.

Juliol de 1849.

MARIAN AGUILÓ Y FUSTER,
Mestre en Gay Saber.

LA CALAVERA

Continuació

VALLHONESTA tenia per' aquells pobres la corresponent cova, l' indispensable hostel troglodita. ¿Y ahont havia d' ésser sinó en un lloch ombrívol al estiu, soleyat al hivern, ben provehuts d' aygua y llenya sos entorns pera tindre á la má del passatjer totas las comoditats desitjadas? Segurs podeu estar de que 'l ceguet la hauria descoberta ab lo nas, si no l' hagués... vist ab los ulls.

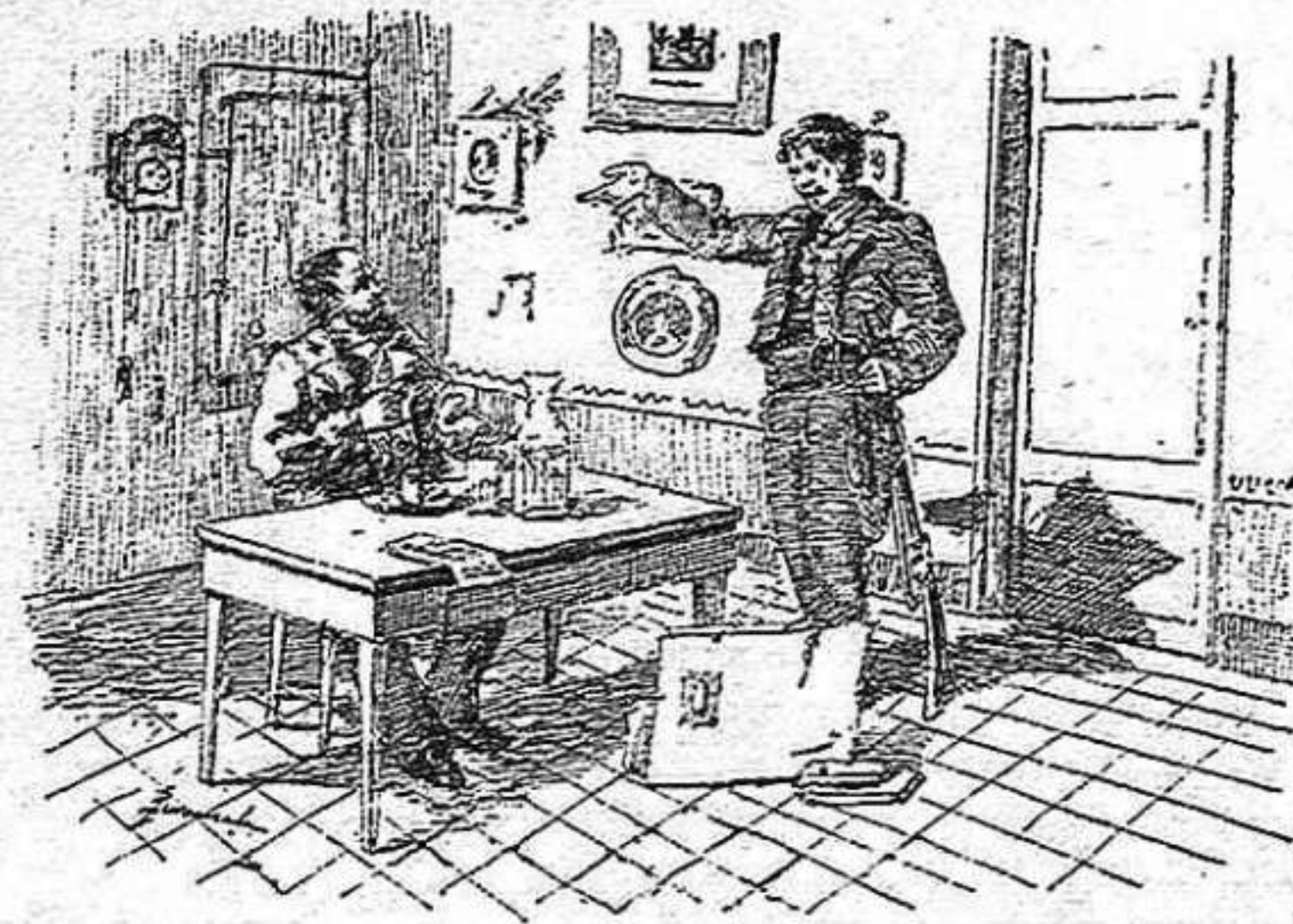
Era allí, á mitj barranch, sota 'l desmay revellit que s' abocava al abism, retingut per sas arrels nuosas y recargoladas com llograda de boas,

vestida la corpulenta soca de malla d' eura, y obrint lo lás brancatje á tota la faramalla de lianas y lligabosos que dalían pera entreteixirse ab son fullam desde 'l torrent. Darrera la brodada cortina que formavan eixas plantas ab campanetas, rosas y niús; á tres passas de eixa randa, teixida per una naturalesa luxuriosa, aromatisada per flors boscanas, gronxada per l' oreig, condormida á la dolsa cantincela de l' aygua borbollosa; la balma badava sos llabis terrosos. Son interior era, en cambi, ben esquitit, brut y aspre. S' hi tenia de entrar acotat, y com la volta era sols un petit segment á la manera dels forns ordinaris, no permetia estarhi dret, sinó prop de la boca. Unas quantas falzías, mantingudas per las filtracions, penjavan de la volta, tres clots esgratinyats en la paret servian de tineli, y alguns brins de palla y rosegons dusos com pedra, delatavan, escampats per terra, lo pas de altres passavolants. Passavolants, sí; perque 'ls vehins de Vallhonestà no s' hi atansavan per rés. Aquesta y l' altra balma de més amunt, tenian llur rondalla y varias llegendas, en las que figuravan bruixots y feras, y moneders falsos y crims prou esgarrifosos com pogué inventarlos l' interessada imaginació de tots los trogloditas, sempre desitjosos de no ésser espiats, ni massa protegits.

Los nou-entrants s' hi aposentaren afanyosos de repós. Y quan lo cel no era més qu' un setí fosch, antiqüelat d' acer, y la vegetació dormía destacant en masses piramidals de color gris, y l' aygua s' escolava llampegant torrent avall, y l' rossinyol empenia las primeras passadas de sa serenata perpétua; flamejava entre las clarinas de la bardissa un bon foch y hauriau vist remoures á contra-claror las fantásticas figuras d' aquella parella, sense crossa, ni coixera, ni palpentas de cego.

III

Era ben matinet encara quan lo metje, batlle allavors de Vallhonestà, dava audiència al guarda-tèrmens del poble, prenent lo primer son *chocolate* assegut de biaix á la taula de son rialler menjador, y dret, á pochos passos d' ell, lo bon guarda.

—Y donchs, Biel, ¿qué hi há de nou?

—Sab que hi há, que me 'n temo alguna... Me sembla, me sembla qu' han arribat lladre-gots.

—¿Y aixó?—feu l' alcalde no acabant de mossegar la sucada que tenia entre-dents y enlayrant la vista pera parar més atenció.

—Ja ho veurá: vosté ja sab que tinch nas y ulls y orelles y que no 'm mancan camas quan convé, ni 'm deixo caure tan fàcilment al parany, sobre tot tractantse de cumplir la meua obligació, senyor Francisco. Donchs aném á dir, qu' ahir entre dos foscans, quan jo tornava de la taleya, m' atrapo una cosa que no m' agrada gayre. Vull dir que, jo m' havia entretingut una mica ab l' Eloy de las Vivas qu' estava regant las carbasseras del hort, quan veli aquí

que guaytant, alló que dihem «de vici», per una espillera del clos, me veig eixir del poble

dos forasters pobres: l'un cego ab una guitarrota á coll y una cossa,

y l'altra, que li feya brasset, una dona grassa com un tuixó, una bandarria, que's diu. Jo que'm poso al aguayt y'm veig que's paran y que'l cego, á una senyal d'ella que volia dir «no hi há ningú», comensa á ovirar per aquí y per allá com si tal cosa; res, com nosaltres, ¿no sé si m'enten? com qui té vista... ¡Bé, en bona fé, bé! — vaig pensar jo. — ¿Es á dir que no ets cego? Míris, vaig estar á punt d'encararli la carrabina.—

Y al dir aixó, 'l guarda ab lo revés de la mà tingué d'aixugarse 'l front acalorat per l'ira que 'l recort li despertava.

—¿Y qué?—interposá l'alcalde.—¿Buscavan las balmas y allí han dormit?

—Sí, senyor, las balmas cercavan y 'l gran pillastre ben bé que las vá trobar tot seguit. ¡Jo 'l toch, quin llebrer!... Se me'n van tots dos, y al eixir del pont, trencan pe 'l camí, que ja sab vosté si n'es de dolent y costarut... ¡y hagués vist lo coix com trescava! Jo vaig eixir de l'hort y, de la bandada d'ensá, comenso á espiallos, malmement per las romagueras y esbarzers de tot aquell voral. Però no m'escaparéu, pensava, mentres se'm fonian per abaix al torrent; quan veli aquí, qu' al esser per aquell pujador de la balma tan espadat, m'adono que 'l coix tampoch es coix. ¡Ay mal llamp! Com que la cossa li feya més nosa que servey, se me la penja á l'esquena y l'hagués vist encinglarse y pernabatre per allí ¡com un xicot! ¡Ah murri! —deya jo—si no fossen aquestas lleys tan mal entesas, ja t'hi faria anar de coix ben de debó, ja. ¡Malaguanyada bala! Sinó que vosté, senyor Francisco, vol que las respectem massa, las lleys.

—Bé, bé,—digué l'alcalde, ja cansat d'aquella conversa cansonera.—Aném al cas. ¿N'han feta alguna á la nit?

—No senyor. ¡Cá! No'm só mogut del meu amagatall, y ja li dich que, si 'ls veig rondar, los hi haguera ventat escopetada...

—¿Y vos sembla que duhen ayres de quedarse aquí avuy?

—¡Prou! No trigarán mitjhora á entrar al poble y á llambregar per si poden afanar alguna cosa tot cantant los gojgs de Santa Llucia.—

Lo metje reflexioná un moment.

—Oh, ja ho sé lo que'm dirá ara vosté: que 'ls vagili tot lo dia.

—Nó, home, nó; calleu. No havent fet mal, no 'ls podem agafar.

—Son uns estrofas, senyor Francisco. ¿No'n hi há prou ab todas las entressenyas que li dono? Qui fá aquellas pantominas donará un que dir. Venen ab mals intents, créguim.

—Sí, home, sí; però deixeu-me fer. D'aquí un' hora serán qui sab ahont.

—¡Bon vent y barca nova! Però no se'n refhi; tornarán...

—¡Cá han de tornar! Ja veuréu quin escarment. Anéuvosen al Arrabal y encara no entrin al poble, sense deixáls captar y ab bons modos, me 'ls feu venir aquí. Déiuloshi que l'alcalde no deixa captar sense 'l seu permís.

—No tinga por: jo 'ls hi portaré,—feu lo guarda-térmens ja girantse per anársen.

—¡Ep! espereuvos. Me 'ls portaréu fins al portal de casa; però vos us entornaréu sense passar lo lllindar.

—¿Y si...?

—Féu lo qu' os manan.—

IV

Se compren ben bé que si D. Francisco ó 'l senyor Francisco, com li deya 'l bon guarda, hagués sortit un metje de cap-d'ala, no s'hauria pas enterrat á Vallhonestá; ja que la llum més pas s'obra y més s'exten y esplaya sempre pe 'ls grans espays, que no 's filtra y llú esplendorosa en las estretores d'un calabosso.

Mes, anch que fos aixís, D. Francisco, metje mediocre per sa poca aplicació, estava molt lluny d'esser un tonto. Fill d'un altre metje del meteix poble, prengué 'l títol, sens afanyarlo gayre, perque ja tenia la clientela feta. Per altra banda, sa rahó natural y 'ls poch preceptes del art d'Hipócrates que recordava, bastávanli de sobras pera escursar lo pas á la mort que's acontentava cada any ab pëndreli una quarantena de personas entre vells y criaturas. En fi, ell ja ho sabia que no hi faria cap mal paper.

¡Y qu' es cas d'aixó! De petit aprengué en lo poble tota aquella lletra menuda, tot aquell caudal d'astucia que cal pera héureselas ab pagesos, y al tornar de l'Universitat, ab l'astucia més esmolada encara, duya, de més á més, tota una nomenclatura patológica, allí may sentida, que sos vehins escoltaván embadocats, exclamant «¡qué sabi!»

Poch ambiciós, s'acontentava ab viure ben peixit, no treballant gayre, sachsejantse per aquells camins en sa egua escüada y de bona marxa y compartint los quefers de la seva carrera ab la política; perque fins en aquell recó de món, imperi d'ignorancia y quietut, la política tenia sos corifeus, implacables enemichs del espanyol senzill que no aspira sinó á viure en pau. Guanyadas duas ó tres batallas, don Francisco, encara jove, 's feu amo de Vallhonestá, cacique de tota la conca. Com bon plaga qu'era, trobá gust en las batussas, s'aficioná al mando, qu' n' deya ell, y prompte descobrí 'l secret pera eternisarshi y ferse 'l home indispensable. Era l'astucia; res de lleys, ni principis, ni de tota aquella embalum de teorías qu'ixen ab clichés fets en tots los discursos y manifestos. Astucia y més astucia y tirar pe 'l dret. Tant fou lo que n'abusá, que ja ni 'ls conflictes més insignificants sabia resoldre sens ella. Ab aquest abús queya sovint en extravagancies qu'era 'l primer, si no l'únich, en regoneixer; però llavors s'en reya y tornava á comensar.

Héus' aquí perque al sentír á en Biel, lo primer que seli ocorregué fou allunyar als presunts lladres fentne una de las sevas. Si l'alarma del guarda era infantívola, res obstava á que ben aviat s'extengués per aquell poble de gent desconfiada y propensa en casos consemblants á sacudirse la cap per medis á voltas massa vio-

lents. Calia donchs evitar lo perill, y com l'alcalde de cap manera sabia pëndresho en serio, imaginá allunyar als sospitosos forasters ab una brometa de las sevas.

NARCÍS OLLER.

(Acabará)

DON JUAN

POEMA DE LORD BYRON

FRAGMENTS DELS CANTS II Y IV

Continuació

CXC

Haidée no parlá d'escrúpols, ni feu, ni exigí juraments perque may havia sentit parlar de paraulas traydoras ni sabia res dels perills á que s'exposa una noya qu'estima; sa ignorancia en punt á la perfidia dels homens era completa y volava cap á son amich com un aucell cap al niu. No conexia l'engany y per lo tant ni tan sols pronunciava la paraula constancia.

CXCI

Estimava y era estimada, adorava y era adorada; seguint las lleys de la naturalesa las ánimas dels dos joves absorvidas l'una en l'altra per la passió, haurian espirat en la ubriaguesa y en lo deliri, si las ánimas poguessen morir. Però 'ls sentits, rendits una vegada, reanimávanse per graus per decaure de nou y tornar á renaxer. Haidée que sentia esbategar son cor igual que 'l de son amant, arribá á creure que tots dos eran un sol y que ja no podrián viure l'un sens l'altre.

CXCII

¡Ay! estaban tan sols y eran tan joves, tan hermosos, tan amants y tan débils! Y per altre part corria aquella hora en que 'l cor se troba sempre plé y en que sens poguer dominarse nos arrastra á actes que l'eternitat no sab esborrar may y per los que se'ns castiga ab una pluja infinita de foch... cástich reservat á aquell que assí baix causa á son prohisme massa pena ó massa plaher...

CXCIII

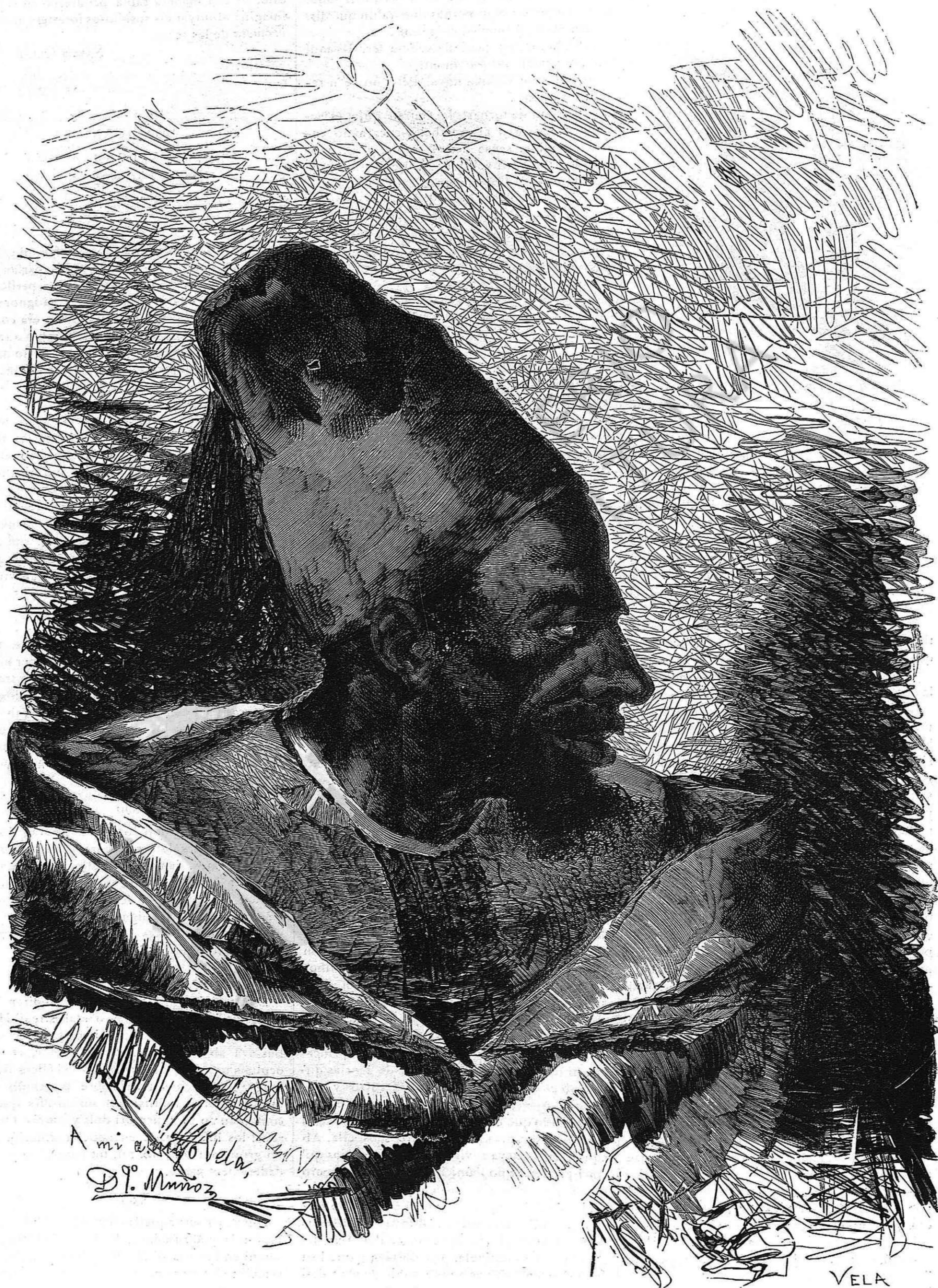
¡Ay! ¡Haidée y don Joan s'estimavan tant y eran tant dignes de ser estimats! Desde nostres primers pares, jamay tan bella parella havia corregut lo risch de l'eterna condemnació. Haidée, tan gentil com devota, havia sentit parlar sens dubte de las aigües del Stix, del infern y del purgatori. Mes justament quan més li convenia recordarho s'en oblidá.

CXCIV

Ells se miraren y sos ulls resplandiren á la claror de la lluna; lo bras d'alabastre d'Haidée oprimia la testa de D. Joan y aqueix enllassava ab sos brassos lo cos d'ella, restant ocultats tots dos sota la llarga cabellera de la grega. Asseguda aquexa sobre 'ls genolls del jove, bebiáanse mútuament sos sospirs que's confonían en un murmuri dols y confús. Qualsevol los hauria pres, en aquella situació, per un grupo antich, mitx nú, tot naturalesa y verdaderament grech.

CXCV

Quan, passats aquells moments d'ubriaguesa profunda y abrusadora, D. Joan s'entregá al somni en brassos d'Haidée, ella no s'adormí, retenint ab tendre però enérgica passió, la testa de son amant apoyada sobre 'ls tresors de son seno. De tant en tant mirava al cel y sas galtes

TIPO MARROQUÍ

VELA

MIQUEL ANGEL

pálidas que prenien calor de son pit agitat y son cor desbordant de joya, palpitavan recordant tot lo qu' havian concedit y tot lo que volian concedir encara.

CXCVI

Lo nen de pochs dias que guayta una llum, l' infant que xucla 'l pit de la mare, lo devot en l' instant de l' elevació de l' Hostia, l' alarb donant hostatje á un estranger, lo matalot que veu á la presa rendir son pabelló, l' avar que palpa sa caixa ja plena d' or, cauhen tots ells en éxtasis inefable: mes tot son goig no iguala pas al del que contempla dormint al ser estimat.

CXCVII

¡Reposa ab tanta calma 'l ser amat! Tota sa vida s' identifica ab la del que l' adora; allí está graciós, inmóvil, desarmat, insensible, sens pensar en la ditxa que dona. Tot lo que ha sentit ó ha fet sentir, sufert ó fet sufrir está embolcallat en las profunditats impenetrables á la vista del que vetlla; allí descansa l' objecte adorat ab todas sas faltas y ab todas sas gracias; tal com la mort, però sense sos horrors.

CXCVIII

Haidée contemplava axís á son amant y á soles ab l' amor, la nit y l' Ocean, s' inundava son cor d' aquexa triple influencia. Entre las arenas áridas y 'ls rochs selvatges, ella y 'l jove náufrech havian guarnit son niu sens que res pogués torbar l' efusió de sa ternura: y las innumbrables estrellas qu' omplian lo blau espay may havian enlluminat una felicitat comparable á la que experimentava la jove parella...

CANT IV

VIII

Lo jove D. Joan y sa estimada vivian sols en la dolça soletat de sos cors. Ni 'l mateix temps implacable feria sens pena ab sa fals dos sers tan tendres; fins sent com es enemich de l' Amor, dolías de veure com se 'ls escorrian las horas. Tanta hermosura, no obstant, no podia envellir: devia morir en sa dolça primavera, avans de que 's perdés una sola ditxa, una sola esperansa.

IX

Aquells fronts no havian sigut fets per las arrugas, ni aquella sang per gelarse, ni aquells cors generosos per pansirse, ni aquelles cabelleras per esblanqueirse, sino que, semblant á aquells climas que no conexen la neu ni 'l gel, sas vidas debian fónbres en un estiu etern. Podia 'l llamp ferirlos y calcinarlos; mes, arrastrarse per lo llarch y fadigós camí d' una decadencia monótona... no, no; hi havia en ells massa poch d' argila.

X

Altres cop estavan sols, lo que per ells era estar al Paradís, porque sols sentian lo dolor quan no estavan junts. L' arbre arrancat per la destrucció de sas arrels seculares, lo regueró del qual s' ha desviat la font, l' infant sobtadament arrebatat de la falda maternal, trigarian menos á morir qu' aquells dos amants si algú 'ls hagués separat. ¡Ay! no hi ha instint més segur que 'l del cor.

XX

Contemplavan la posta del sol, hora dolça á tots los cors, mes sobre tot al d' ells, porque ella los havia fet lo qu' eran. Dels cels los havia devallat l' Amor, vencentlos ab sa forsa, allavors quan la felicitat era son únich patrimoni y lo crepúscol los unia ab una cadena de passió. Enamorat l' un, del altre gosavan en tot alló que 'ls recordava los moments á que devian sa present ditxa.

XXI

No sé porque, però en aquella hora de la tarde, mentres contemplavan al cel, los sobrevingué un estrany tremolor rompent la felicitat de son cor, com lo vent que fa jemegar las cordas d' una arpa, ó inclina l' encesa llengua d' una flama: un secret presentiment los conmové á tots dos eczaltantse del pit de D. Joan un apagat sospir y dels ulls d' Haidée una llágrima...

XXII

Sos hermosos ulls negres, com impregnats de terror profétich, se dilataven seguint lo curs del sol que ja 's perdía com si ab son disch brillant y prolongat hagués d' extingirse lo darrer dia de sa felicitat. D. Joan mirá á Haidée com si li preguntés per son pervenir... Sentias trist sens saberne la causa y per so la preguntava ab sas miradas als ulls de sa estimada.

XXIII

Ella se li girá sonrient, però ab un d' aquells somriures que no poden ser correspostos; després, mirá al altre costat. Aquell estrany sentiment que la havia agitat fou de curta durada, ofegantlo ab la prudencia ó ab l' orgull, y quan D. Joan, potser per broma, li parla d' aquell sobtat temor, Haidée contestá:—«Si fos aixís... mes, no... no pot ser... y si succehís, jo no ho veuria!...»—

XXIV

D. Joan va dirigirli més preguntas, però ella li acostá sos llabis per imposarli silenci y per llensar de son cor tot negre presentiment que destruí ab un bes...

XXVII

Confosos en un abras, cor sobre cor, ¿per qué no moriren allavors? Si havia d' arribar lo moment de sa separació, ja havian viscut massa; los anys no podian durlos res més sinó dolors. Lo mon no era per ells, ni sos artificis s' havian fet per dos sers apassionats com un himne de Saffo. L' amor havia nascut ab ells y estava tan lligat á sa naturalesa que no era en ells un sentiment, sinó sa mateixa essencia.

XXVIII

Havian nascut per viure amagats en lo fons dels boscos invisibles com lo rossinyol que canta y no per habitar aquexas soletats pobladas que s' anomenan mon, moradas del odi, del vici y del despit. ¡Guayteu com tot lo qu' ha nascut lliure viu solitari!! Los aucells de cant més dols viuhén á parellas; l' águila s' enlayra sola; la gaviota y 'l corb se tiran sobre 'ls cadavres á axams lo mateix que 'ls homes.

XXIX

Apoyats l' un contra l' altre D. Joan y Haidée feyan donchs la mitxdiada disfrutant d' una son dolça però lleugera, puix á cada moment D. Joan s' estremia mentres que 'ls encesos llabis de la grega murmuravan, com un rieró,

certa melodia sens lletra, y sas galtas hermosísimas s' agitavan en somnis com las fullas d' una rosa als embats del oreig;

XXV

O com se conmovien al bufar del vent las tranquilas onas d' un estany en lo centre d' una vall dels Alps. Axí Haydée se veyá agitada per un somni, aqueix misteriós dominador del ánima que regna lliurement sobre nosaltres y 'ns obliga á ser lo que vol: ¡estranya existencia (perque 'l somiar encara es existir) la de sentir sens tenir sentits, y veure ab los ulls tancats!!

XXXI

Somiava la grega qu' estava sola á la vora del mar y encadenada á una roca; no sabia com havia sigut alló, però no podia moures d' aquell lloch y 'l brugit de las onas aumentava y aquexas crexian á son voltant, terribles, amensants, y cobrian son pit y arribavan á sos llabis y al fi ndolavan escumosas per demunt de sa testa: una sola d' ellas bastava per ofegarla y malgrat d' axó no podia morir.

XXXII

Després se lliurá d' aquell suplici y 's posá á correr sobre 'ls rochs apilats ab los peus sagnants y relliscant á cada pas. Enfront d' ella, envolta en una mortalla, rodava certa cosa que 's veyá forsada á perseguir á pesar de que l' esglayava, certa cosa indecisa que fugia dels passos y de las miradas d' Haydée porque cada cop qu' aquexa l' aconseguia se li escapava de las mans.

XXXIII

Y altre cop cambiá 'l somni: Haydée 's trobava en una gruta quals parets eran tapissadas d' estalactitas, vastíssima sala, obra dels sigles esculpida per l' Ocean, ahont entravan las onas y s' amagavan los llops marins. Sa cabellera estava amarada y desos ulls queyan amargísimos plors que rajavan de gota en gota demunt las rocas, cristallisantse al instant.

XXXIV

Y á sos peus, mústich, fret, inanimat, pàlit com l' escuma que cobria son front amoratat y qu' ella en va s' esforcava en axugar ab aquell afany tan dols en altre temps com ara inútil, D. Joan estava ajegut y res podia reanimar lo esbatech de son cor mut, y 'l remor funerari de las onas ressonava á las orelles de la grega com lo cant d' una sirena. Aquell brevíssim somni tingué per ella la durada d' una vida llarga.

XXXV

Tot contemplant al mort, cregué veure esborrarse sas faccions que 's sustituhian en altres semblants á las de son pare. De mica en mica la semblansa ab Lambro aná sent completa; sí, era sa mirada penetrant y son perfil grech... Haydée s' estremí y 's despertá, y vejé... ¡poder de Deu! ¿quina era aquella mirada sinistre que 's retopá ab la seva?... Era ell, era son pare, fixos los ulls en la filla y en l' amant.

XXXVI

La grega arrencá un crit y s' axecá y torná á caure en un segon crit d' alegría y de dolor, de por y d' esperansa, contemplant al que creya sepultat en los abims del Ocean surtir de sobte de la tomba per matar tal volta á son estimat. Ab tot y qu' Haydée estimava tant á son pare, sa aparició l' aterrava. Jo he conegut situaciones parecidas... que no es del cas recordar.

Per la traducció J. F. y G.

Acabaré

A MON ESTIMAT AMICH
EN JOSEPH FRANQUESA Y GOMIS
AL SER PROCLAMAT MESTRE EN GAY SABER

Per fi l' has conseguit; la desitjada
meta qu' á tants y tants fa suspirar
en rápida carrera has franquejada,
de contraris y amichs fente admirar.

Ton triomf es lo meu; germans un dia
aixaplugats en la mateixa llar (1)
vares ferme estimar la poesia
y ab tos cants m' ensenyares á cantar.

Gracies á tu, que fas qu' honrada siga
la llar que fou lo nostre alberch primer;
tu n' ets l' hereu de aquella llar antiga;
jo 'n so tan sols un pobre cabaler.

Felis com ningú més; ta bona esposa
lo teu honor ab tu voldrà partí
y ha de recordá' avuy, com may ditxosa,
qu' un trono 'l teu amor li conquerí.

Reyna de la poesia y la bellesa
un dia 's pogué dir pel teu amor,
mes ella en sa passió, d' amor encesa,
sols volia ser reyna del teu cor.

Gosa, amich meu; avuy te diuhen mestre
en l' art bell del ben dir y 'l ben trobar;
mestre ets per mí fá temps, y encar més destre
en l' art de ser amich y d' estimar.

RAMON E. BASSEGODA.

La Llar, periódich catalá que 's publicava en 1875.

LOS NIBELUNGS

Poema herbich d' Alemanyia

Continuació

XII

COM GUNTHER ENVIÁ Á SIEGFRIID Á UNA FESTA

LA esposa de Gunther no cessava de dirse
á sí mateixa: «¿Per qué Kriemhilda 's
mostra tan orgullosa? Siegfriid son espós es al-
tra cosa qu' un vassall nostre? Fa ja molt temps
que no ha vingut á rendirnos homenatge.»

Tals eran los pensaments del seu cor que de-
vorava en silenci. Sentia gran pena perque sos
parents estessen tant temps allunyats d' ella y
hauria volgut saber perqué los cavallers del
Niderland tant poch sovint li prestavan vassa-
llatge.

Y volgué preguntar al rey si no li seria pos-
sible tornar á veure á Kriemhilda.

Li confiá secretament los pensaments que
la ocupavan y sas paraulas no plagueren del tot
al príncep.

—Com seria possible, digué 'l rey poderós,
ferlos venir fins aquest país, si es tant apartat
del nostre lo seu reyalme? Jo no m' atreviria á
demanarlos que vinguessen.—

Y li contestá la dama ab altivesa:

—Per rich y per valent que fos aquest vas-
sall del rey, deuria cumplir lo que son amo li
ordonés. — Gunther somrigué á tals paraulas.
Ni hauria somniat en reclamar tal servey de
Siegfrid.

Y afegí ella:—Volgut senyor, pera obligar lo
meu amor ajudeume á fer venir aquí a Siegfriid
y á vostra germana, a fi de que 'ls puga veure
una vegada mes. Certament vos dich que en
res me seria tan agradable. ¡Com trobo dols
lo recort de las virtuts de vostra germana y l'
altesa de son cor en lo temps en que nos asse-
guerem costat per costat á l' época de nostras
bodas! Mérits te de sobres pera estimar al bell
Siegfrid.—

Y ab tanta insistencia va pregar al rey, qu'
aquest li respongué: — Tu sabs que altres
hostes no podrien trobarse á qui rebés ab mes

complacencia. No ets tu qui deu desitjarho mes
que jo; enviaré envers ells mos missatjers á fi de
qu' emprengan camí a las voras del Rhin.—

Allavors la reyna respongué: —Fesme conei-
xer als que vulgas enviar y quants dias tardarán
nostres amichs en arribar á nostre país.—

—Ho faré, respongué 'l príncep. Trenta ho-
mes hi enviaré.—Després los feu cridar devant
d' ell y va ordonarlos portar son missatge al país
de Siegfriid. Tal fou l'alegría de Brunhilda que
feu entregarlos magnífichs vestits.

Lo rey los digué: —Cavallers, direu en mon
nom que invito al fort Siegfriid y á sa germana
á dirigirse aquí y afegiu que res estimo tant al
mon com ells. Procureu que vingan á las voras
del Rhin y ma esposa y jo los estarem eterna-
ment reconeguts. Avans del próxim estiu tots
los meus cavallers estaran prompts á dispen-
sarlos tot honor. Porteu també mon homenatge
al rey Sigemunt, á qui jo y mos fidels som com-
plertament adictes. Digueu també á ma germa-
na que per res del mon deixi de venir ja que
disposém festas verdaderament dignes d' ella.—

Brunhilda, Uota y totas las damas enviaren
salutacions á las innumerables amigas y amichs
del país de Siegfriid.

Y partiren los que portavan lo missatge del rey.
Anavan preparats pera 'l viatge y havian rebut
cavalls y vestits. Sortits del país se prepararen
pera arribar al terme de sa carrera. Lo rey los
havia fet acompanyar d' una bona escorta.

Y en tres setmanas arribaren al país ahont
havian sigut enviats, trobant al héroe en la
marca de Noruega, en lo castell de Nibelung.
Cavalls y ginets estavan fatigats de tan llarch
camí.

No tardaren á dir á Siegfriid y á Kriemhilda
qu' havian arribat cavallers vestits á la usansa
de Burgondia. La reyna saltá del llit ahont se
trobava.

Ordoná á una de sas serventas que sortís á la
finestra ahont veje á Gere en mitx del atri, seguit
de sos companys de viatge. ¡Nova gratíssima
pera 'l seu cor després de tan gran pena!

La reyna digué al rey:—Veyeu aquests que
son arribats á la cort ab lo brau Gere? Son en-
viats per mon germá Gunther desde las voras
del Rhin.—Lo fort Siegfriid respongué:— Ben-
vinguts sian.

Tots los servidors del palau corregueren
ahont se trobavan los estrangers. Tothom per
la seva part los feya l' amich ab paraulas las
mes agradables que se 'ls ocorrian. Siegfriid es-
tava molt content de la seva vinguda.

Gere y sos homes foren allotjats, com també
posaren gran mirament ab sos cavalls. Després
los missatjers se dirigiren al encontre de Siegfriid
y Kriemhilda, després d' haver sigut invitats á
entrar en lo palau.

Lo rey y la reyna s' aixecaren ben tart. Gere
de Burgondia y sos companys d' armas foren
perfectament acollits, y á Gere, lo mes rich de
tots ells, se li oferí un setí.

—Permeteu qu' avans d' asséurem vos fasse
á saber la meva embaixada. A pesar de la fatiga
del camí, es precis que nosaltres, forasters, per-
manesquem de peu dret; escolteu lo que os de-
bém manifestar per encárrech de Gunther y
Brunhilda, que gosan de totas las felicitats.
Y també dona Uota, vostra mare y lo jove
Giselher, lo senyor Gornst, los parents que mes
vos estimeu, nos han enviat aquí desde las en-
tranyas de Burgondia, pera oferirvos sos ser-
veys.—

—Que Deu los recompense, digué Siegfriid,
puig confío en la seva fidelitat y en lo seu amor
com en lo d' un verdader amich, y aixís també
succeheix á sa germana. Ara feunos á saber com
transcorre la existencia de nostres ilustres pa-

rents. ¿Desde que vam deixar aquell país hi ha
algú que hagi apesarat sa vida? Heuse aquí lo
que m' importa saber. Ab la fidelitat de sempre
los ajudaré á retenir á sos enemichs als quals he
de fer tremolar ab mas proesas.—

Lo margrave Gere, excelent cavaller, respon-
gué així: —Los rodejan las majors felicitats,
glorias y honors, y vos invitan á una festa que
volen celebrar á las voras del Rhin y en la que
esteu ben segur qu' os veuran ab gran alegría.
Y pregan á vostra muller que 's digne acompa-
nyarvos passat l' hivern. Desitjan véureus en
lo próxim solstici d' estiu. — Lo fort Siegfriid
digué:—Aixó es bastant difícil.—

Mes Gere de Burgondia afegí: — Vostra mare
Uota, Gernot y Giselher os pregan que 'ls com-
plagueu. Tots los dias estich escoltant sas la-
mentacions perque viviu tan apartats d' ells.—
Aixó causá una gran alegría á la hermosa
Kriemhilda.

Gere era parent seu. Lo rey lo feu asseure;
després sens tardansa va escanciar-se 'l vi als fo-
rasters. Y heuse aquí que 's presentá Sigemunt
qu' havia apercebut als passatjers. L' anciá rey
parlá amigablement ab los de Burgondia.

—Benvinguts sian, cavallers al servey de
Gunther; desde que mon fill Siegfriid obtingué
á Kriemhilda per muller, deuriau haver més
sovint visitat aquest país á fi d' establir llassos
d' amistat entre nosaltres.—

Els respongueren que si tals eran los seus
desitjos procurarian donarlos gust, no tenint
en compte per res las fatigas del viatge.

Se feu asseure als missatjers y Siegfriid los hi
feu servir abundantment las més ricas viandas.

Allí tingueren que restar durant nou dias.
Los valents guerrers se queixaren per últim de
no poder retornar al seu país. Lo rey Siegfriid
havia enviat á cercar los seus amichs.

Y 'ls demaná de consell si 's podia dirigir á
las voras del Rhin. — Gunther que es gran
amich nostre y tots sos parents me convidan a
una festa. De bona gana empendria 'l viatge si
las sevas terras no estessen tan allunyadas. Tam-
bé suplican que Kriemhilda me acompanye.
Aconselleume, mos fidels, la manera d' arribar
fins allí. Anch que degués menar un exércit por-
tantlo per trenta diferents paissos, lo bras de
Siegfrid servirá á Gunther fins al últim extrem.—

Y respongueren sos guerrers: —Si teniu in-
tenció de fer lo viatge pera assistir á semblant
festa, heuse aquí lo que segons pensem nos-
altres vos pertoca fer. Preneu mil cavallers pera
dirigirvos ab ells fins al Rhin, á fi de que ab
tot honor pogueu presentarvos entre 'ls bur-
gonds.—

Sigemunt de Niderlandia prengué la para-
la:—Si 't proposas assistir á la festa fesmo á
saber. Jo os acompanyaré portant cent cavallers
qu' aumenten la vostra escorta.—

—Pàre meu estimat, respongué lo valent
Siegfrid, si ab mí voleu venir jo 'n seré molt
content. D' aquí dotze dias deixaré mas terras.—
Se donaren cavalls y vestits á tothom qui 'n
demaná.

Tenint lo noble rey intenció de fer lo viatge,
enviá á dir als parents de sa muller per los guer-
rers més rápits y valerosos, qu' ab molt gust
assistiria á la festa.

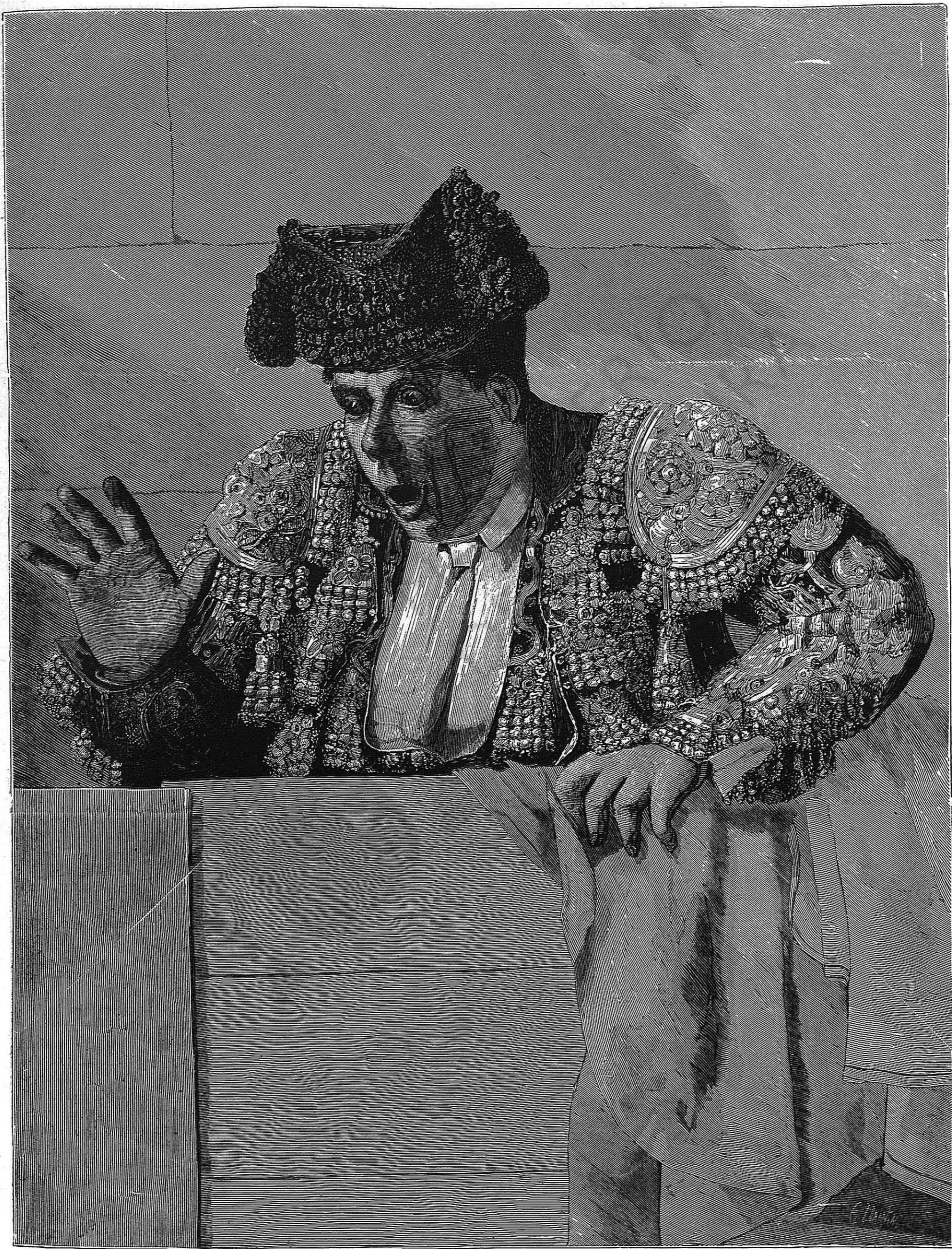
Siegfrid y Kriemhilda, segons hem sentit á
dir, feren tants presents als cavallers, qu' ab sos
cavalls no se 'ls ne pogueren portar á son país.
¡Tal era la munificencia del rey!

Ab gran alegría portavan devant d' ells las
bestias de carga.

Siegfrid y també Sigemunt habillaren los seus
homes. Lo comte Eckewart, feu buscar los més
bells vestits de dona que 's poguessen trobar en
las terras de Siegfriid.

LAS FAULAS D' ISOP

EN LA PLASSA DE TOROS — AH!...

Se comensaren á preparar las sellas y 'ls broquers. Als cavallers y las damas que debian formar lo corteig se 'ls dava tot lo que volgueren á fí de que res los hi manqués. Volian portar á sos amichs los guerrers del més alt llinatge.

Los missatjers s'apressuraren per los camins á fí de retornar prompte á la seva patria. Gere, la excelent espasa, arribá al país de Burgondia, y fou magníficament acullit. Tothom descendí de sas cavalcaduras devant del palau de Gunther.

Joves y vells corregeren, com sempre succeheix, pera adquirir noticias. Lo bon cavaller los digué:—Lo que vaig á dir al rey ho sabreu al moment.—Y ab sos companys se dirigí allí ahont se trobava Gunther.

D'alegría la reyna saltá de son setial. La hermosa Brunhilda se demostrá molt reconeguda per son prompte retorn. Gunther digué als missatjers:—Com li va á Siegfried de qui he rebudas tantas probas d'estimació?—

Lo brau Gere respongué:—Ha enrogit d'alegría, com també vostra germana. Jamay cap home nat enviá á sos amichs paraulas tan afectuosas com os envian lo senyor Siegfried y lo seu pare.—

La muller del rich senyor preguntá al margrave:—Digame, Kriemhilda vindrá també? Encara conserva en lo seu cos aquella hermosura que fascinava?—Gere contestá:—Ella vindrá sens cap dubte.—

Uota pregá als missatjers que se li presentessen. Ja s'hauría pogut endevinar sens esperar sas preguntas, lo que desitjava saber:—Está bona Kriemhilda? Com l'heu trobada? Vindrá ben prompte?—

No ocultaren á la cort tots los presents que havian rebuts del capthost Siegfried.

Varen mostrar l'or y 'ls vestits als cavallers dels tres prínceps y fou molt alabada la generositat del héroe.

—No li es gens difícil fer presents, digué Hagene. Per més que visqués eternament no podria dissipar tot lo que posseheix. Ell te guardat lo tresor dels Nibelungs. Ah! pogués venir algun dia aquest tresor al país dels burbonds.—

Tota la cort s'alegrá al saber que 'ls estrangers no tardarian en arribar. De nit y de dia estava treballant lo servey dels tres prínceps. Se comensavan á disposar molts setis d'honor.

L'ardit Hunolt y Sindolt no menos qu'ell, estavan molt ocupats, puig l'un era l'escudericori y l'altre l'escanciador. Orhvin fou en ajuda seva y Gunther li estigué molt reconegut.

Rumolt, encarregat de las cuynas, feya maravellas dirigint als que estavan á las sevas ordres. Innumerables calderas y cacerolas estavan allí reunidas. Se devian preparar los queviures pera tots los que devian arribar al país.

No era ménos la feyna de las donas arreglant los vestits. Las més ricas pedrerías engastadas en or brillavan de tal manera, que quan ab ellas s'adornavan tothom las mirava complacent.

Traduhit per ALBERT PUIGDOLLERS.
(Seguirá)

JOCHS FLORALS DE BARCELONA

LA VINTICINQUENA

Més de deu mil personas estavan apinyadas en la plassa de Sant Jaume 'l vespre del dia 5. L'inauguració del alumbrat elèctric dava á la plassa un aspecte brillant com may s'hi havia vist. Divuyt societats corals dirigidas per lo Sr. Rodoreda, y la banda del Ajuntament, omplian l'espai d'ayres cata-

lans, y la música d'en Clavé hi era aplaudida com sempre.

Mentrestant en l'histórica Sala de Cent, convertida allavors en exposició d'escultura per lo concurs del monument á Colon, l'Arca de Barcelona presidint la Comissió de festas, lo Consistori d'enguany, los Mestres en Gay Saber y un gran nombre de poetas y escriptors catalans, rebian als forasters y 'ls oferian un thé de henvinguda. Se cambiaren discursos del Sr. Rius y Tauler que en catalá doná la bona arribada als escriptors de fora, del Baró de Tourtoulon qu'en nom del Llenguadoch doná las gracias per la rebuda fraternal que sempre 'ls hi fem á Catalunya, del Sr. Pepratx que, en catalá, y en representació dels catalans de Fransa, saludá á sos germans d'aquesta banda de Pirineus, aclamant ab entusiasme la germanó de tots los pobles que parlan la nostra llengua, y finalment del Sr. Milá y Fontanals, com á President del Consistori, saludant als escriptors qu'havian vingut á honrar y completar la nostra festa.

Acabats los discursos, vingueren las encaixadas amistosas, més expressivas sempre que tot lo que pot dir la paraula. Las horas passavan depressa ab tan agradosa companyia, y Deu sab fins á quan s'hauria estat tothom als balcons de casa la Ciutat escoltant la serenata, si l'atenció de que 'ls forasters necessitavan repós no hagués fet que 's disolgués la reunió á mitja nit.

L'endemá al mitj dia tingué lloch, com de costum, la solemne sessió dels Jochs Florals. La gran sala de la Llotja estava decorada ricament y la fatxada de la plassa del Comerç estava adornada ab antenas y banderas ab las quatre barras, haventse convertit lo vestibul en hermós jardí ab fullosas plantas tropicals. La festa fou com cad'any, entusiasta y solemne al mateix temps, assistinhi comissions de la Diputació Provincial y del Ajuntament, los senyors Governador Civil, Rector de l'Universitat, Canonge Vilallonga, 'ls Mestres en Gay Saber, Delegacions d'Academies y societats forasteras, etc., etc.

Per ausencia del Sr. Milá, llegí 'l ben escrit discurs presidencial lo Sr. Pons y Gallarza, passant després á coronar lo busto de Joan I, fundador dels Jochs Florals l'any 1393, en qual acte digué: *Gran es lo poble que sab fer justicia als seus reys, y grans son los reys que després de cinch cents anys mereixen tornar á ser coronats.* Desseguida foren depositadas al peu del busto un gran munt de coronas que hi portaren representacions de *La Renaixensa*, *Ateneo Sabadellés*, *Centre Catalanista Provensalench*, *Associacions d'Escursions*, *LA IL·LUSTRACIÓ CATALANA* y moltas otras que no recordem.

Ab robusta veu, lo secretari del Consistori, Sr. Bofarull, llegí un extens discurs enaltint la restauració dels Jochs, y saludant als restauradors dels mateixos y als poetas y prosistas, glorificá 'l nom de D. Joseph Santamaría, per haver pres baix sa protecció aquesta institució sent Arca de corregidor de nostra ciutat.

Feu notar que nostra terra es també fértil en poetas y artistas, per més que altres hagin cregut que ho era no més que d'industrials, y acabá son discurs describint lo renaixement literari de Catalunya en una hermosa alegoría.

Al acabar, lo mateix, lo judici de las composicions presentadas al certámen, dedicá un sentit recort als catalans D. Lluís Roca y Florejachs, D. Anton Camps y Fabrés, D. Eusebi Pascual y Casas, D. Pau Milá y Fontanals, D. Estanislau Figueras, D. Carles Sanjóns, D. Joseph María Serra, D. Anselm Barba y don

Alfons María Solá que han mort desde la festa del any passat.

Inmediatament se procedí á la obertura dels plechs de las composicions premiadas, resultant obtenir la Flor natural una poesia titulada «La cigala y la formiga» original de D. Apeles Mestres, qui nombrá Reyna de la festa á la seva senyora avia donya Josepha Salvat de Onyós. Aquesta poesia fou llegida per D. Joseph Roca y Roca. Obtingué 'l primer accésit una composició titulada «La set d'or», que resultá ser de donya Dolors Moncerdá de Maciá, que ocupá un lloch de preferencia al costat de la Reyna de la festa; obtingué 'l segon, altra composició original de D. Ferran Agulló y Vidal titulada «¡Abandonada!» Lo premi de la Englantina 'l guanyá una poesia de D. Joseph Franquesa y Gomis, titulada «Als Pirineus», que fou llegida per D. Joseph Blanch. Lo primer accésit á la mateixa l'obtingué una poesia titulada «Lo sagristá de Gerona», original de D. Francesch Ubach y Vinyeta, y 'l segon accésit lo guanyá una poesia de D. Agustí Valls y Vicens, titulada «La casa payral.»

Lo premi de la viola d'or y plata l'obtingué una composició de D. Artur Masriera, titulada «Les noces d'or.» «Lo rosari», composició de D. Joaquim Riera y Bertran, obtingué 'l primer accésit y «Lo meu niu», de D.ª Victoria Penya de Amer, guanyá 'l segon. Dita senyora ocupá un lloch aprop de la reyna del Jochs Florals; guanyá 'l premi extraordinari ofert per la redacció de *La Revista Literaria* una «Oda á Barcelona» de D. Jascinto Verdager, que llegí lo Sr. Blanch, obtenint lo primer accésit al premi d'un medalló ofert per una agrupació de catalanistas, «L'esperit catalá», de D. Antoni Molins y Sirera.

Lo premi de la Diputació de Tarragona l'obtingué una poesia titulada «Lo siti d'Amposta», original de D. Joseph Garriga y Lloró, per ell mateix llegida.

Guanyá 'l premi de prosa, ofert per l'Ateneo Barcelonés, una colecció d'articles de D. Jaume Ramon Vidales, titolats «Breus observacions jurídicas sobre la familia catalana.»

Inmediatament se procedí á nombrar Mestre en Gay saber á D. Joseph Franquesa y Gomis per haver obtingut los tres premis ordinaris que senyalan los Estatuts.

Acabá la festa ab un entusiasta discurs del senyor Balaguer, abogant per la fraternitat dels pobles de la rassa llatina y per la continuació y prosperitat del Jochs Florals de Barcelona.

Totas las poesias foren molt aplaudidas, sent algunas interrompudas per las aclamacions del públich durant la lectura, especialment la «Oda á Barcelona», de D. Jascinto Verdager, de la qual, per acort unánim del Ajuntament se'n va á fer una tirada de cent mil exemplars que 's distribuiran per tot arreu.

Més tart, á las 7 del vespre, se reuniren en una taulada fraternal, en lo Restaurant de Don Martí Pagés, los escriptors d'aquí y forasters.

Presidí la taula D. Victor Balaguer, qui tenia á sos costats al senyor Güell y Renté y al senyor Bofarull, secretari dels Jochs Florals, ocupant los llochs de preferencia immediats los escriptors que han vingut á honrar las festas. Durant tot lo dinar reyná gran expansió y al destapar l'escumós Champagne iniciá 'ls brindis lo senyor Balaguer, fentho per la gloria de la literatura catalana, per Espanya y Catalunya y pels poetas premiats, llegint avans alguns telégramas rebuts de diferents punts, entre 'ls quals recordem lo de *Lo Pastorellet de la vall d'Arles*, Mossen Bonafont, lo del nostre company Manel Pau desde París, lo de la poetissa Lluisa Duran desde Madrid, los dels poe-

tas mallorquins representats per los Sres. Forteza, Alcover, Maura y altres, y 'l dels escriptors valencians qu' envia 'l Sr. Pueyo.

Lo Sr. Matheu doná compte de las comunicacions y felicitacions rebudas durant aquells dias, y son:

De la Academia Espanyola y de la Historia, dignantse delegar per primera vegada á un dels seus membres, lo Sr. Balaguer, pera representarlas en los nostres Jochs Florals. Dels senyors Quintana y Querol enviant sa adhesió á la festa que s' estava celebrant. Del Sr. Llorente, de Valencia, saludant als amichs y companys, no podent venir ell personalment per un dol recent. Dels senyors Forteza y Obrador, de Mallorca, anyorantse á l' altra part del mar, privats d' estar entre nosaltres. De D. Joan B. Ferrer, de Gerona, enviant una abraçada fraternal. De *La veu del Montserrat* associantse á la festa de germanó que s' estava celebrant y enviant una estensa carta saludant la 25ª festa dels Jochs Florals. Son director, M. Jaume Collell, desde Roma, expressa en sentidas ratllas son greu de no trobarse aquí. *Lo felibrige* y la *Societat de llengües romanes*, una carta afectuosíssima que firman Mr. Castels, President de la Societat de llengües romanes, y 'l Secretari Roque-ferrier, lo felibre Roumieux y 'l poeta Arnavielle, en representació dels felibres provensals. Mistral, lo geni de la Provença, 'l cap y 'l cor de la felibreria, saluda als poetas catalans. En Lieutaud, de Marsella, 'ns dona una doble encaixada á través de las montanyas y del mar. N' Albert Savine, 'l traductor de la Atlántida y de moltes altres obras catalanas, diu que 's migra á no poder venir. En Mie-Keitinger, de Montpeller, escriu á sos amichs de Barcelona y 'ls saluda y 'ls encoratja. En Camilo Latorgue, 'l president dels felibres del Llenguadoch, abraça en nom de tots, als poetas dels Jochs Florals. N' Enrich Cardona, 'l autor de l' «Historia della letteratura catalana», no podent venir, envia desde Nápol, com á prova de simpatía, la traducció italiana d' algunas poesías del nostre Verdguer. Per fi, Mr. de Berluc-Perussis, lo president dels felibres dels Alps, diu, saludantnos, que 'l viaducte del ferro-carril de Forcalquier, inaugurat ara, ha sigut ornat ab duas inscripcions, que demostran los llassos de germanó que 'ns uneixen: l' una en provensal, l' altra en catalá. Encara mes: los quatre versos de l' inscripció catalana son deguts á nostre estimat amich, lo príncep Bonaparte-Wyse.

Lo Sr. Güell y Renté llegí unas fácils quintillas *A Barcelona*. Se llegiren també poesías de la Sra. Moncerdá y dels senyors Soler, Agulló, Molins, Calvet y altres, un quadret del senyor Vilanova, y pronunciaren entusiastas brindis los Srs. Tourtoulon, Bofarull, Aguiló, Vidal, Pepratx, Gallard, Almirall, Riera, Arabia, Cornet, Fayos y molts més que la memoria no pot retenir, regnant entre 'ls comensals la més franca cordialitat y retirantse tothom després de las onze, ab la més grata impressió.

L' endemá, dilluns, tornavam á trobarnos reunits en lo Teatre Principal, á las 3 de la tarde, pera assistir al concert que s' organisa en obsequi als forasters.

Ben pocas capitals de l' importancia de la nostra hi haurá que pogan organisar de moment y exclusivament ab elements propis un concert com aquell. Lo programa 's componia de obras dels mestres catalans Srs. Alió, García Robles, Goula, Manent, Ribera, Rodoreda y Rodriguez, y l' eczecució per una numerosa orquesta estigué á càrrech dels autors, por no haverse pogut encarregar de tot lo programa lo mestre Goula, essent la part de piano interpre-

tada per lo Sr. Vidiella (contra 'l qual, ab aquest motiu, s' han desencadenat las baxas passions de certa gent,—cosa que per altra part ha de tenir molt tranquil al primer dels nostres pianistas.) Aquest ademés tocá com ell sab ferho 'l gran concert de Chopin, acompanyat en l' orquesta per lo Sr. Goula.

L' éxit més complert coroná 'l concert, sent tot molt aplaudit y haventse de repetir alguna de las pessas, com l' última que tocá 'l Sr. Vidiella.

Encara no estavam reposats de la festa de la tarda, que ja tornavam á véurens tots en lo Teatre Catalá, hont se representava *L' ángel de la Guarda* del primer autor dramátich nostre, en Frederich Soler, y *Tal hi va que no s' ho creu* del Sr. Vidal y Valenciano (D. Eduart.) La companyia estigué com de costum: bé; y 'ls forasters pogueren per tots conceptes formarse una bona idea de l' importancia del nostre teatre.

Y ve 'l final de la festa, qu' ha sigut encantador; l' anada á Montserrat. Bon temps, bon humor y bona fonda, ¿qué més podiam desitjar? Dos dias s' hi passaren sense estar may en repós. L' ascensió á Sant Geroni fou lo mellor: allá dalt, seguts sobre 'l turó mateix, contemplant l' inmens panorama, una colla de poetas ¿qu' havian de fer? llegir, cantar. Sense saber com, se comensá una verdadera sessió literaria y musical que durá un parell d' horas: brollaren versos de tots los llabis, y entre poesías y cansons sortí, com una salutació de la montanya catalana á la del Rosselló, la dolça tonada *Montanyas regaladas—son las del Canigó*, que tots, rossellonesos y catalans, cantarem abraçats.

¡Deu fassa qu' aquexa abraçada sia 'l símbol d' una germanó eterna! ¡Que 'l Pirineu no sia una frontera, sinó un cor!

Adeusiau: tots vos n' heu tornat ja á vostras llars, escriptors que 'ns heu honrat ab vostra visita; però l' abrá fraternal que us hem donat es un llas que 'ns uneix per sempre més.

TEATRES

La gran quantitat de original no 'ns permet ocuparnos de todas las produccions que en nostres colisseus s' han posat en escena des que publiqué ma derrera revista, aixís es que á causa del curt espay de que disposem parlarem tan sols de las que hajan fet mes bulto, y encara no ab la extensió qu' ellas mereixen y jo desitjaria.

Teatre Principal

Com ja havia prédit, la companyia que baix la direcció del Sr. Mario treballa en aquest teatre, que avuy sens dupte s' ha fet de moda lo freqüentarlo, nos fá passar unas nits sumament agradables ab las obras que s' posan en escena y sobre tot ab sa acertada direcció y desempenyo general. La que ha cridat mes poderosament l' atenció ha sigut la comedia en tres actes titulada *Sin familia*, de D. Miquel Echegaray.

Aquesta obra comensa per no ser original, ja que sobre aquest assumpto Emili Auger escrigué *Le feu au couvent*, y posteriorment Tamayo, confesant que d' aquesta obra treya l' argument, escrigué *No hay mal que por bien no venga*. També recorda la obra de Echegaray *La independencia*, de Bretot y lo comensament del tercer acte es just á una situació de una pessa titulada *La escuela normal*. Fins l' aplaudida y oportuna redondilla ab que acaba lo primer acte, recorda una situació del *D. Tomás*, de Serra, quant lo protagonista diu:

Si me viera mi escuadron
qué silba me arrimaria.

La versificació, encara qu' agradable, es descuydada moltes voltas, tenint sobretot alguns consonants vulgaríssims y repetits.

A pesar de tot, com lo assumto de la comedia es tan agradable, y ella es ben construïda, lo públich que en general no judica las

obras mes que per la impressió que reb sense recordarse de pretéritis y semblants comedias, troba admirable la obra d' Echegaray. Nosaltres, si no admirable, la trobem agradable, contribuinthi lo acabat desempenyo per part de tots los actors, particularment per la senyoreta Gorris y lo Sr. Mario. En la escena s' hi veu esmero per part del director de escena; no aixís per part de la guardarropia.

Agrahim en extrem al Sr. Mario que posi en escena las obras del immortal Breton de los Herreros, en una de las quals, que es la comedia *Muèrete y verás*, nos proporciona ocasió de admirar al autor y aplaudir als actors, especialment á la senyora Gorris en lo apassionat paper de Isabel.

Al Sr. Mario, que desempeña ab conciencia lo paper del interessat D. Elias, trobem que li fa molta nosa lo mostatxo qu' habitualment porta.

De partan la hilaritat del públich los arreglos del francés, *El chiquitin de la casa*, de Pina Dominguez, y *Cabeza de Chorlito*, de Blasco, sobre l' original Barriere Goudinet.

Ricardo Vega, autor de *La camisa de la Lola*, nos feu passar una bona nit en lo boceto cómich *La fiesta del lugar*, quadro de costums tret del natural, encar que un poch eczagerat en los tipos que porta á la escena.

En quant á pessas en un acte, Juliá Romea esta mol bé en lo *Rondó final* y tá un tipo acabat en *El reverso de la medalla*.

Lo actor genérich Sr. Rossell es justament aplaudit tantas voltas com fá la sarsuela de los Srs. Liern y Rubio, *La salsa de Aniceta*.

Teatre del Liceo

Lo discutit tenor Masini, desempeña ab gran desigualtat, segons acostuma, l' Alfredo de la *Traviata*. A la Theodorini, cada día li descubrim novas qualitats d' artista de conciencia.

En la reproducció de *Lohengrin*, del immortal Wagner, no podem fer especial esment de las primeras parts, mes hem de ferla de los coros y orquesta que, portats per la batuta del incomparable Goula, desempeñan son comés ab tota perfecció.

Romea.—Teatre Catalá

Lo *Pes de la culpa* se titula lo drama que estrená, original de lo reputat mestre Sr. Ubach y Vinyeta.

Segons noticias, lo drama estava escrit alguns anys arrera ab altretítol, y axis se adivina per sa estructura falta de práctica escénica, si bé 's veu en ell l' obra d' un valent y conciensut autor dramátich, especialment en la primera escena del segon acte, en los finals del mateix y del tercer. La versificació es nervuda y feta de má mestre. Lo desempenyo deixa molt que desitjar. Un aplauso y un llorer mes al autor de la obra.

Lo Sr. Molas y Casas, arreglá del francés una pessa titulada *La nit de nuvis*, que proporciona grans aplausos al autor y bon tip de riure al públich.

Teatre Líric

COMPANYIA DE MLE. FAVART

Ja feya anys teniam noticias de aquesta nomenada actriu, per la qual Girardin escrigué, *Le supplice d' une femme*, però la veritat, al véuerla per primera vegada ab aquesta producció compreguerem que la tal artista no es una ruina, sinó casi un astre apagat. Desgraciadament en provincias nos toca veure ruinas en lo teatre, però son com las poéticas ruinas que no sols donan una idea sinó que deixan entendre tot lo mérit arquitectónich de la fábrica primitiva. Ab Mlle. Favart no hem vist mes que una artista qu' ha d' haver sigut alguna cosa quan lo inteligent públich francés l' ha celebrada, però qu' avuy molt pocas vegadas deixa traslluhir sa passada gloria.

En cambi, en la joveneta Mlle. May, vejerem una incipient artista plena de facultats que dará dias de gloria á la escena francesa y bona mostra n' es la acabada pessa en un acte que aquesta joveneta fa admirablement y que te per títol *L'etincelle*.

Dintre poch comensarán los teatres estivenchs. Lo circo de caballs ja ha obert fá dias lo local restaurant, però ab curta concurrencia.

J. M. PASCUAL

TALLERS DE REPRODUCCIONS ARTÍSTICAS

212 - GRANVIA - 212
BARCELONA

THOMAS

14 - CANUDA - 14
BARCELONA

GRABAT PANICONOGRÁFICH Y FOTOGABAT

Reproduccions de dibuixos de totes classes, manuscrits, mapas, música, estamperia, etc., etc., en clixés tipogràfichs

PRIVILEGI EXCLUSIU PERA L' APLICACIÓ DEL TON PAPIER

CAMISERIA Y CORBATERIA

DE SOLANAS Y PONS

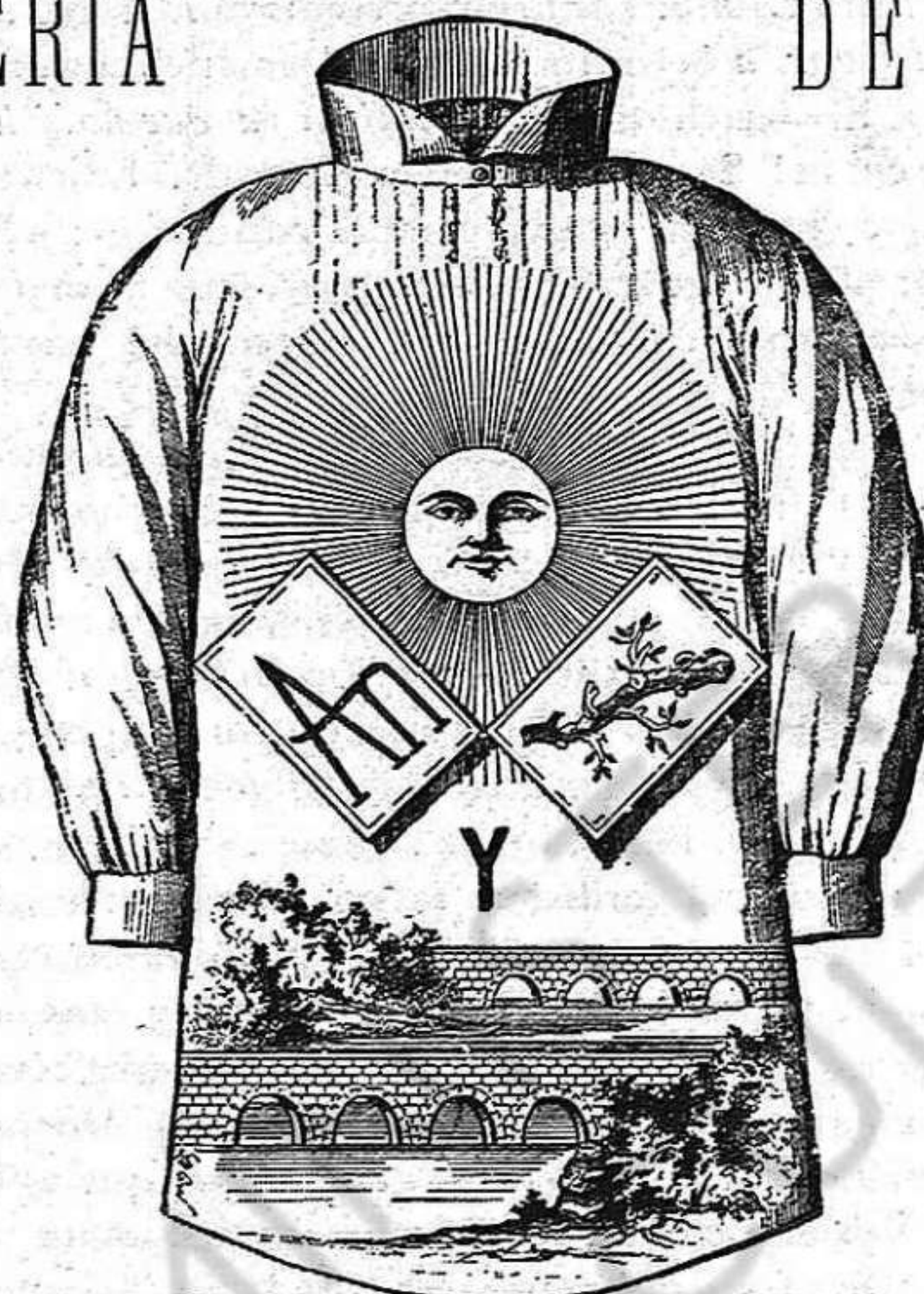
CONFECCIÓ PERA SENYORAS

CAMISAS

CHAMBRAS—ENAGUAS

CAMISOLINS

COLLS-PUNYS-PENTINADORS

CONFECCIÓ PERA CABALLERS

CAMISAS

COLLS — PUNYS

PECHERAS

CALSOTETS — CAMISETAS

BARCELONA. 16, BOQUERIA

BARCELONA. 16, BOQUERIA

LA ILUSTRACIÓ CATALANA

Desitjosa aquesta Empresa de complaure als subscriptors, ha encarregat a un acreditat taller d' enquadernacions la confecció de luxosas tapas, tant pera enquadernar los números corresponents al any passat com pera l' exposició de números solts, que pot oferir en Barcelona als preus següents :

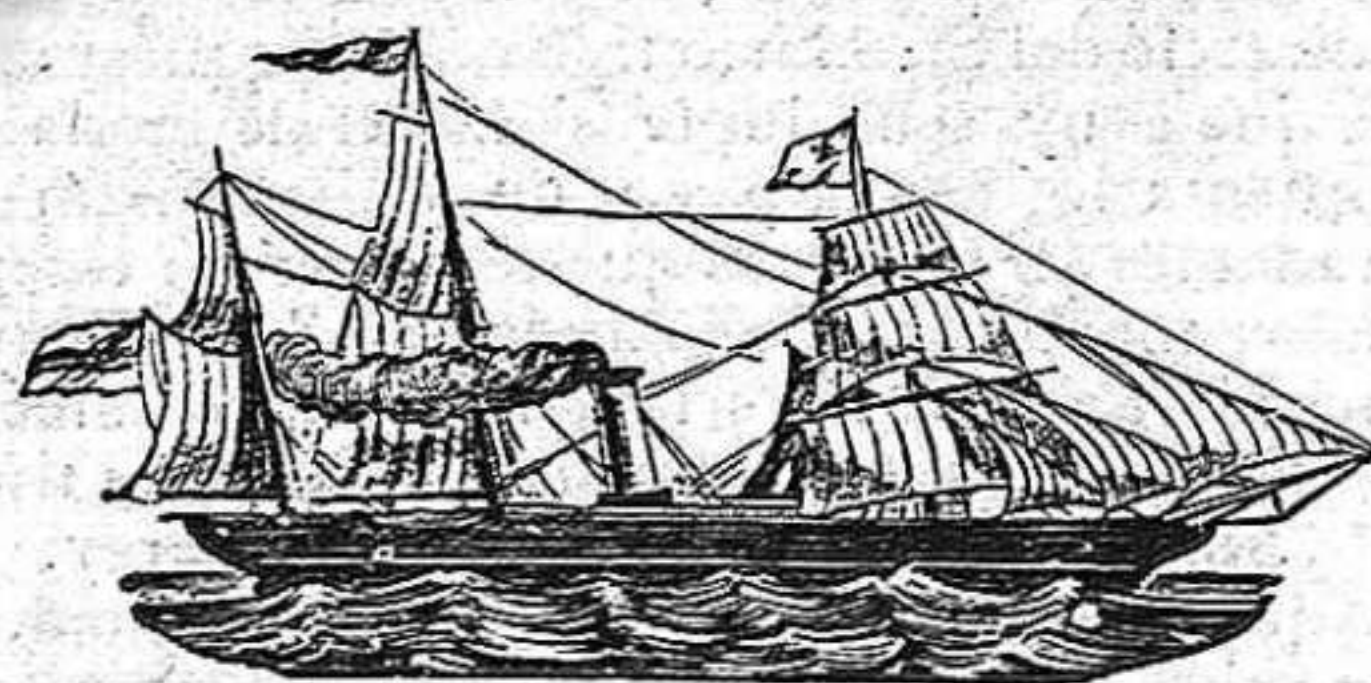
TAPAS ab dibuixos daurats y negres, cantoneras y claus de metall, llom de xagrí y tela inglesa, propies pera cassinos, cafés, etc., etc.	Rs. 36
ENQUADERNACIÓ del volum del passat any ab tapas de gran luxo.. . . .	» 36
TAPAS solas, tela inglesa, pera l' enquadernació de volums.. . . .	» 22

Además podem oferir alguns exemplars que quedan de la colecció completa de LA ILUSTRACIÓ CATALANA als preus de
 COLECCIÓ COMPLETA dels tres anys, enquadernada (2 volums).. Rs. 230
 COLECCIÓ COMPLETA dels tres anys, sense enquadernar » 160

Las demandas se dirigirán a l' Administració - Jovellanos, 2, pral. - Barcelona

VAPORS-CORREUS DE LA

AVANS DE A. LOPEZ Y C.^A

COMPANYIA TRASATLANTICA

AVANS DE A. LOPEZ Y C.^A

» * SERVEY PERA PUERTO-RICO, HABANA Y VERACRUZ * «

Servey pera COLON y PACIFIC

Sortidas	Barcelona	los dias 4 y 25	} de cada mes.
	Valencia	> 5	
	Málaga	> 7 y 27	
	Cádiz	> 10 y 30	
	Santander	> 20	
	Coruña	> 21	

Los vapors que surten los dias 4 de Barcelona y 10 de Cádiz admeten carrech y passatjers pera LAS PALMAS (Gran Canaria) y VERACRUZ.
 Los que surten los dias 25 de Barcelona y 30 de Cádiz, y 'ls que surten lo 20 de Santander y

lo 21 de Coruña, enlassant lo serveys antillans de la mateixa Companyia Trasatlántica en combinació ab lo ferro carril de Panamá y línea de vapors del Pacific prenen carrech a flete corregut pera 'ls següents punts :

Litoral de Puerto-Rico.—San Juan de Puerto-Rico, Mayagüez, Ponce y Aguadilla.
Litoral de Cuba.—Santiago, Gibara y Nuevitas.
América Central.—Sabanilla, Colco y tots los principals ports del Pacific, com Punta Arenas, San Juan del Sur, San José de Guatemala, Champerico, Salina Cruz.
Nort del Pacific.—Tots los ports principals desde Panamá a California, com Acapulco, Manzanillo, Mazantlan y San Francisco de California.
Sud del Pacific.—Tots los ports principals de Panamá a Valparaiso, com Buenaventura, Guayaquil, Payta, Callao, Arica, Iquique, Caldera, Coquimbo y Valparaiso.

Rebaixas a familias.—Preus convencionales pera estajes de luxo.—Rebaixas de passatjes d' anada y tornada.—Billets de 3.ª classe pera l' Habana, Puerto-Rico y sos litorals a 35 duros De 3.ª preferent ab més comoditat a 50 duros pera Puerto-Rico y 20 duros pera Espanya.

Lo 25 de Ma. o sortirà d' aquest port LO VAPOR,

HABANA

pera CADIZ, escalas y demás serveys corresponents

Consignataris : senyors D. Ripol y Companyia, plassa del Palau, cantonada al carrer de la Marquesa.

Nota. Aquesta agencia pot facilitar directament als carregadors los medis de assegurar las mercancías y efectes trasportats per los vapors de la Companyia, fins a verificar la entrega de ciertas mercancías y efectes en los punts de consignació.